

Makelaardij
CHRIS DRAIJER
makelaardijdraijer.nl

Uw belang staat als
een huis!

www.vallingabouw.nl

Bolsward

0515-572516

NIEUWBOW
VERBOUW
RENOVATIE

VALLINGA BOUW

Nieuwbouw, verbouw, renovatie of restauratie plannen?

Wij bouwen uw wensen tot werkelijkheid!

Inhoudsopgave

Organisatie	4	Nederland en de Weidevogels	18
Van de redactie	5	Uit de oude doos	19
Van het bestuur	6	De Heggenmus	22
Beste veehouders en loonwerkers	7	Natuurpuzzel 2025	24
Toer de boer	8	Broedzorg	26
Eugene Rosenau benoemd tot erelid Vogelwacht Bolsward e.o	9	Uilenwerkgroep Bolsward	29
Vogelwacht Bolsward online	10	Nieuwbouw Bolsward Oost	30
Eerste Kievitseieren vogelwacht	11	Tellingen en waarnemingen Eelco Brandenburg	31
Eerste ei Súdwest Fryslân	12	Watervogels 2024-2025	34
Sponsoring weidepompen	13	Van de nazorgcoördinator, nazorgcijfers	36
De Zeearend	14	Bolsward 2025	
Secretaris Vogelwacht Bolsward	16	Nazorgcijfers Bolsward 2013-2025	37
		De cijfers in de regio's	38

Dit leest u o.a. in deze jaargids:

Jan Kroese vindt eerste ei van Súdwest Fryslân:

Een artikel uit de LC over Marrit haar liefde voor vogels:

Een informatief stuk over de Heggenmus:

Ook dit jaar weer een nieuwe natuurpuzzel:

Wie vraagt komt verder. Nieuwsgierig zijn wij naar de ontwikkelingen in ons vakgebied, naar wat daar achter de horizon van de grafische wereld gebeurt. Nieuwsgierig zijn wij vooral ook naar u. Uw bedrijf, uw wensen en uw doelen. Samen gaan we op weg, zodat wij voelen en ervaren wat u drijft. Dat is de weg naar succes. Door onze blik op de toekomst, lopen we nooit achter de feiten aan. Wij durven te investeren, want wij zien overal kansen. Welkom bij van der Eems.

Colofon

Dit is de zestiende editie van het jaarverslag nieuwe stijl.

Redactie en vormgeving:

Rutger de Lange en Philip de Vries.

Aan dit nummer werkten verder mee:

Eelco de Lange, Wiebe Palstra, Eelco Brandenburg, Jan Kroese, Marrit Post, Joop Ykema, Henk Rienstra, Tristan Osinga, Wilko Palstra, Abe Bakke, Klaas Akkerman en Durk Bakker.

Jaar van uitgave: 2026

Tekst correctie: Joop Ykema

Drukker:

Grafische groep van der Eems.

Uivoering en lettertype:

Glossy full color, Verdana 9.

Oplage: 375 stuks

Bronvermelding

- Foto omslag achterkant, internet;
- Foto's omslag voorkant, Henk Rienstra;
- Foto's pag. 8, Jan Kroese;
- Foto pag. 9, Jan Kroese;
- Foto's pag. 11, Wiebe Palstra;
- Foto's pag. 12, Rudy Bouma en Marco Veldhuizen;
- Foto pag. 13, Wiebe Palstra;
- Foto's pag. 14 en 15, Henk Rienstra;
- Foto's pag. 16 en 17, LC;
- Foto pag. 19, Edith Wierda;
- Tekst en foto's pag. 22 en 23, internet;
- Foto's pag. 24 en 25, internet en oude jaargids;
- Foto's pag. 26 en 27, Philip de Vries en Abe Bakker;
- Foto's pag. 29, Klaas Akkerman;
- Foto's pag. 30, H. Rienstra.
- Foto's pag. 33 t/m 35, Eelco Brandenburg.
- Foto's pag. 36, Marrit Post (2x) en Gerke Visser.
- Foto's pag. 37, internet.
- Tekst en illustraties pag. 38 en 39 BFVW en Provincie Fryslân;
- Overige grafieken en

Organisatie

Vogelwacht Bolsward e.o., opgericht 28 februari 1947, aangesloten bij de BFVW. Aantal leden en donateurs 320.

Bestuur:

Voorzitter: W.A. Palstra, Tel: 06-46085050 e-mail: wpalstra@hotmail.com

Secretaris: Marrit Post, e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com
Tel: 06-47892770

Notulist en agendabeheer: Jan H. Kroese,
Tel: 06-29335374 e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com

Penningmeester: T. Osinga, Marnedijk 13, Tel: 06-20636736
e-mail: tristanosinga.to@gmail.com

Nazorg coördinator adm.: T. Osinga, Tel: 06-20636736
e-mail: tristanosinga.to@gmail.com

Bestuurslid: Wilko Palstra, Tel: 06-10347218 e-mail: wilkopalstra@gmail.com

Leden- en donateurs administratie: Marrit Post,
e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com Tel: 06-47892770

Broedzorg coördinator: Vacature vacant. *(heeft u een ring gevonden dan kunt u deze opsturen naar W.A. Palstra, gegevens zie hierboven)*

Jeugdcoördinator: Vacature vacant.

Functionele leden:

Redactie Jaarverslag: Ph. de Vries, De Ljip 12, 8702 CG
Bolsward. Tel: 06-57247842 e-mail: vw.redactie@outlook.com
R. de Lange, de Bunders 27, 8701 GR
Bolsward. Tel: 06-11195698 e-mail: vw.bolsward@ziggo.nl

Webmaster: R. de Lange, de Bunders 27, 8701 GR
Bolsward. Tel: 06-11195698 e-mail: vw.bolsward@ziggo.nl

Advertentiewerving: J. Ykema, de Wilster 1, 8702 CH
Bolsward. Tel: 06-13607097 e-mail: jp.ykema@gmail.com

Vliegende brigade: J. Kroese,
Tel: 06-29335374 e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com

Wintervoeding:
R.O. Stoelinga. Tel: 0515-573822

Financiële gegevens:

Bankrelatie: Rabobank Bolsward, rek.nr.: NL16RABO.03087.07.311

Online:

Website: www.vogelwachtbolsward.nl *(nieuwe in ontwikkeling)*

Facebookpagina: <https://m.facebook.com/VogelwachtBolsward>

Van de redactie

We hebben de verkiezingen weer achter de rug. Een coalitie vormen is echter een ander verhaal. Wij hopen dat de nieuwe club hart heeft voor de natuur in het bijzonder voor onze weidevogels. Afgelopen jaar begon goed, veel nesten en eieren. Maar het vliegvlugge kuikenpercentage liet, net als voorgaande jaren, veel te wensen over. Er komen veel te weinig kuikens op de wieden.

Ongeschikte biotoop, te kleine 'pareltjes', teveel predatie en de overgang van geschikte biotoop naar intensieve landbouw is veel te groot. Een oud gezegde; "Overall waar TE voor staat is niet oké". En dit lijkt dus te kloppen.

Wij zijn in november weer van start gegaan met de voorbereidingen van onze gids. Het bestuur is actief en de taken zijn prima verdeeld. Langs deze weg heten we onze nieuwe voorzitter, Wiebe Palstra, van harte welkom en wensen hem succes met zijn nieuwe functie. Wilko Palstra is weer het aanspreekpunt / aanstuurder tussen bestuur en redactie. Hij bericht alle medewerkers aan de gids weer en vraagt hen een bijdrage te leveren vanuit hun deelgebied.

Te denken valt aan advertentiewerving (hiermee bekostigen we de druk van onze gids), tellingen en waarnemingen, broedzorg, uilenwerkgroep, verhaal van het bestuur en de redactie, de cijfers in de regio en de provincie en natuurlijk van ons eigen wachtgebied. Een verhaal over de weidevogels in Nederland, een bijzonder verhaal over

een vogel en wat er zoal het afgelopen jaar de revue is gepasseerd.

Wij als redactie hebben ook dit jaar weer een mooie gids voor u samengesteld waarin u alles over onze wacht kunt lezen. Met prachtige foto's die weer belangeloos aangeleverd zijn door veel mensen. Dank daarvoor.

Dit jaar is er weer een puzzel opgenomen in de gids. U leest daar verderop meer over.

Hebt u, als lezer, aandachtspunten of een interessant artikel welke u graag in onze gids zou willen plaatsen? Ons emailadres vindt u op pagina 4 van de gids.

Veel leesplezier en hartelijke groet.

Rutger de Lange en Philip de vries.

Rosenau Stuc
TRADITIONEEL STUCADOOR

E. Rosenau
Kleine Dijkakker 32
8701 HX Bolsward

T 0515 581 992
M 06 1346 4297
E info@rosenau-stuc.nl

**KOOP BIJ ONZE
ADVERTEERDERS**

**Zij hebben mede mogelijk gemaakt
dat wij dit
jaarverslag uit konden geven.**

Van het bestuur

Toen ik met het schrijven van dit stukje voor het jaarverslag begon, waren we inmiddels aanbeland in november. Buiten het kwik gedaald naar dichtbij het vriespunt en er viel zelfs al wat natte sneeuw. Hoe anders was dat in het begin van 2025 toen de eerste paar maanden vrij nat en qua temperatuur zacht verliepen.

De start van het weidevogelseizoen was op 8 maart toen het eerste Kievitsei werd gevonden nabij Luxwoude. Op 11 maart vond ons bestuurslid Jan Kroese samen met Marco Veldhuizen het eerste Kievitsei in onze gemeente in de buurt van Workum. Op 15 maart vond ons lid Jan Willem Postma het eerst Kievitsei van onze wacht bij het dorpje Hieslum. Het eerste jeugdei werd gevonden door Yuna Bootsma eveneens bij Hieslum, en daarmee was dan ook het weidevogelseizoen van start gegaan.

Op 27 maart tijdens de algemene ledenvergadering heeft voorzitter Eugene Rosenau afscheid genomen van het bestuur en de voorzittershamer overgedragen aan de nieuwe voorzitter Wiebe Palstra. Eugene is tijdens deze vergadering benoemd tot erelid van onze Vogelwacht.

Het voorjaar pakte in 2025 veel te droog uit, daarom moesten de landerijen door middel van Solar pompen nat worden gehouden. Niet alleen de vogelwachten dachten deze pompen nodig te zijn, maar ook andere personen konden deze pompen wel gebruiken, en zo werden wij en de wacht IJlst-Oosthem dit voorjaar opgeschrikt door diefstal van een aantal pompen die eigendom waren van de collectieven. Na een oproep op de socialmedia kanalen en de aandacht van Omrop Fryslân, kregen wij uit onverwachte hoek financiële hulp. De vier Bolswarder stichtingen: Sint Anthony Gasthuis, Hendrick Nannes en Catrijn Epes-stichting, Het Weeshuis en Fonds Bolsward-Dronrijp die samen met het Weide Weelde Fonds en Poortman Techniek de nieuwe pompen en inclusief de beveiliging hebben gesponsord. We willen ze via deze weg nogmaals veel dank zeggen voor deze onverwachte steun!

Voor de vogels was het een wisselend seizoen, in gebieden waar het al jaren niet lukt om de kuikens groot te krijgen, lukte dat dit jaar wel maar op de meeste plekken worden gewoonweg te weinig kuikens groot om populaties in stand te houden. Ook in ons wachtgebied zagen we dat na de

tweede alarmtelling het behoorlijk stil was in het weiland ondanks dat deze gebieden er juist speciaal voor weidevogels zijn ingericht.

De roofdieren die hun jongen in tegenstelling tot de weidevogels, wel groot weten te krijgen, hebben hier een te grote invloed op en we kunnen dan ook niet anders concluderen dat de balans in de natuur totaal zoek is. Wat ook zorgelijk is, de meeste weidevogels zijn aardig op leeftijd en hebben niet het eeuwige leven om de populatie voort te zetten.

Wij willen dan ook de provincie oproepen tot verruiming van het beheren van deze roofdieren.

Binnen ons wachtgebied mochten we dit jaar weer een nieuwe soort met eieren verwelkomen, het ging om de Kleine Plevier die op een mais perceel bij Burgwerd een geschikt plekje vond. We hopen dat we in de komende jaren meer broedparen mogen verwelkomen binnen ons wachtgebied.

Sinds 2019 zijn meerdere personen van onze wacht bezig geweest om compensatie te regelen voor de weidevogels die dichtbij de nieuw te bouwen woonwijk broeden en met succes.

Op nog geen anderhalve kilometer van de bouwplek, hebben drie veehouders zich bereid verklaard om hun landerijen opnieuw in te richten voor de weidevogels, medio 2026 zullen naar verwachting deze werkzaamheden starten. We willen iedereen bedanken voor hun inzet!

Het drone team konden we ook weer uitbreiden, Lolke Okkema, Marrit Post en Jan Kroese hebben begin 2025 de cursus met goed gevolg afgerond en hebben inmiddels al flink wat nesten weten op te sporen met de drone.

Wij wensen jullie veel leesplezier in dit jaarslag.

Het bestuur.

ZET ALVAST IN JE AGENDA!

Vrijdag 27 maart a.s. om 19:30 uur houden we weer onze algemene ledenvergadering. U bent van harte welkom vanaf 19.00 uur in Hotel de Wijnberg te Bolsward.

De agenda en de notulen van 2025 worden binnenkort op de website gepubliceerd.

(Europese) Zearend

Wat een kracht straalt de arend uit. Geen wonder dat de Grieken in hem de rechterhand zagen van oppergod Zeus. En dat koningen, keizers en andere heersers graag deze koning van de vogels als symbool gebruiken om extra belangrijk te lijken: op heel wat vlaggen, wapens, munten en gebouwen prijkt zijn beeltenis. De arend staat immers voor kracht en macht en schoonheid. Maar daarnaast beschikt hij over nóg een eigenschap: sluwheid. Lees maar in het nieuwe sprookje op pagina 14.

De zearend is de grootste roofvogel van Nederland en België en een van de grootste van Europa, met een spanwijdte van 2 tot 2,5 m tijdens de vlucht. In een stootvlucht kan hij wel een snelheid van meer dan 150 km halen. Meestal zweeft hij op de opstijgende warme lucht, de thermiek. Warme lucht stijgt pas op als de zon de bodem heeft verwarmd, vandaar dat de arend van uitslapen houdt. Bij roofvogels is het vrouwtje meestal groter dan het mannetje, bij de zearend is de vrouw zelfs een kwart groter. Gemiddeld wordt deze roofvogel in de vrije natuur 25 jaar. Op een leeftijd van 4 of 5 jaar gaan ze broeden. Een paartje blijft een leven lang bij elkaar en ze broeden ieder jaar op hetzelfde nest ook wel "horst" genoemd. Het hele jaar door nemen ze takken mee, vooral in de lente. Hierdoor groeit het nest en in de loop der jaren kan dat zo wel meer dan 3 tot 3 meter breed en 1 tot 6 meter diep worden. Zo'n nest, meestal hoog in een boom, kan een paar honderd kilo wegen. Man en vrouw broeden en verzorgen samen de 1 tot 2 jongen.

Lees verder op pagina 8.

Beste veehouders en loonwerkers

Beste veehouders en loonwerkers, gaan jullie maaien, zaaien, ploegen vrezen of veeweiden?

Willen jullie dan graag tijdig jullie nazorgers bericht doen!

We hebben intussen twee drones beschikbaar waarmee we snel grote stukken land kunnen scannen op nesten, broedende vogels, reekalveren, hazen enz. Graag vragen we u om 24 uur van te voren uw nazorger/dronepiloot te informeren als nazorg gewenst is. De dronepiloten zijn van goede wil, maar hebben ook een baan en andere verplichtingen.

Ook is het mogelijk de vliegende brigade in te schakelen en gebruik te maken van nestbeschermers of nestpannen bij gebruik van de sleepslang en mestinjectoren.

Hebt u kerkuilen of andere vogels in uw schuur? Ook hier kan de Vogelwacht van betekenis zijn met nestkasten, ringen enz.

Indien uw eigen nazorger/dronepiloot niet aanwezig is kunt u contact opnemen met J. Kroese, telefoonnummer: 0629335374 (vliegende brigade).

RUUD HARINGA

www.ruudharingatweewielers.nl | 0515-572717

TWEEWIELERS

TE VINDEN IN

BOLSWARD

AAN DE GROTE DIJLAKKER 58

NIEUWE FIETSEN | TWEEDEHANDS FIETSEN | ACCESSOIRES | REPARATIE

GIANT | GAZELLE | QWIC | POPAL | VOGUE | BURGERS

Toer de Boer

In april was *Toer de Boer* in Súdwest Fryslân waarbij mensen bij de boeren kunnen kijken hoe het allemaal werkt. Onze secretaris Marrit Post was namens de Vogelwacht Bolsward aanwezig bij onze weidevogelparel Rytseterp van Bôte en Astrid de Boer met een mooie stand om mensen kennis te laten

Foto's genomen tijdens de Toer de boer dag.

maken met de Vogelwacht en de weidevogels. Een drukte van belang met koffie en gebak en natuurlijk yoghurt en vla. Er is ook nog iemand lid geworden van de Vogelwacht Bolsward.

Een korte impressie:

Marrit Post.

Enmaals uit het ei gekropen blijft een jong zo'n drie maanden op het nest. Deze arend blijft ook in de winter. In Europa kwamen de zeearenden algemeen voor tot halverwege de 20ste eeuw.

Door jacht en vergiftiging in de 19de en 20ste eeuw daalde het aantal snel. Daar kwam in de 20ste eeuw de vergiftiging door bestrijdingsmiddelen (via o.a. vis en vogels) bij. Hierdoor daalde het broedresultaat tot bijna nul en dat was bijna de genadeslag voor deze grote roofvogels die in de jaren vijftig zelfs dreigde uit te sterven. In Nederland, België en andere Europese landen verdwenen ze zelfs geheel. Door het verbod op het gebruik van de meest giftige bestrijdingsmiddelen en de inspanningen van natuurorganisaties in Scandinavië, krabbelde het aantal weer op. In Nederland broeden sinds 2006 weer zeearenden in grote natuurgebieden als de Oostvaardersplassen, Lauwersmeer en de Biesbosch.

Eelco de Lange.

Nu' elke beurt en APK met sporing controle!

Voor alle merken auto's!

HYPERMODERN
www.stoebo.com

Automobiliebedrijf
STOEBO

De Marne 1 04 Bolsward
T 051 5 572 626 E info@stoebo.com

Eugene Rosenau benoemd tot erelid Vogelwacht Bolsward e.o

Donderdagavond 27 maart 2025 nam voorzitter Eugene Rosenau na een periode van twaalf jaar afscheid als voorzitter van de Vogelwacht. Toen Eugene in 2013 de voorzittershamer overnam van de toenmalige voorzitter Jos Kienstra, was dit niet omdat zoals Eugene zelf zei, hij een geboren voorzitter was, maar uit bittere noodzaak gezien de club anders niet meer verder kon en dreigde om te vallen. Dat was de geboren vogelwachter die al meer dan 35 jaar aan weidevogelbescherming doet zijn eer te na en nam zelf het voorzitterschap over. De Vogelwacht kon altijd een beroep doen op Rosenau bij de verschillende activiteiten die de club jaarlijks organiseerde, denk hierbij aan het aan de man/vrouw brengen van de koeken in de actieweek, de viswedstrijd begeleiden en de jaarverslagen rondbrengen. Dit alles overziend was voor het bestuur een reden om Eugene Rosenau te benoemen tot erelid van de Bolswarder Vogelwacht.

Wiebe Palstra.

Luxaflex

The Art of Window Styling

markilux

HANZE ZONWERING

Sint Jansstraat 10, 8701KZ Bolsward, 0515-575122
info@hanzezonwering.nl - www.hanzezonwering.nl

Vogelwacht Bolsward online

Ook dit jaar weer even een update over onze wacht online.

Zoals u vorig jaar al kon lezen wordt onze wacht momenteel stevig vertegenwoordigd op Facebook en steeds minder op onze reguliere website. Het idee om onze website te vernieuwen is door het bestuur omarmd en wordt momenteel verder uitgewerkt.

Allereerst is er voor gekozen om onze website te verplaatsen naar een andere hostprovider.

Het abonnement bij de huidige provider is daarom december 2025 beëindigd.

Het is de bedoeling om onderdelen van onze oude over te nemen op de nieuwe website. Uiteindelijk wordt de gehele

website vervangen door een gloednieuwe. Er is tegenwoordig, op het gebied van AI, van alles mogelijk om een moderne website eenvoudig samen te stellen en te genereren. Een voordeel hiervan is dat onze website dan weer voldoet aan de nieuwste eisen en wensen van deze tijd en dat hij ook geschikt is om geraadpleegd te worden op mobiele devices zoals een smartphone of tablet.

In de tussentijd gebruiken we Facebook om onze wacht online te promoten en te presenteren. Houdt ondertussen gewoon onze website in de gaten en ervaar hoe deze verder wordt vormgegeven.

Rutger de Lange.

Marmer - Graniet - Leisteen

Alles op het gebied van natuursteen, graf - en urnmonumenten

Steenhouwerij

MARNE
NATUURSTEEN
Cuperus Bolsward

www.marne-natuursteen.nl

De Marne 8, BOLSWARD
Tel: 0515 - 57 37 12
info@marne-natuursteen.nl

Predatoren in de landerijen

Er zijn verschillende vijanden van de weidevogels, met namen actief in de broedtijd en tijdens het grootbrengen van de jongen. We hebben in ons wachtgebied last van: wilde katten ("kuikens in het land, poes in de mand"), zeemeeuwen, ratten, steenmarter, vos, ooievaar, egels, zwarte kraai, buizerd, kiekendief, reiger. Een steenmarter is een ware plaaggeest bij broedende vogels! Bejagen is moeilijk en de meeste vogelsoorten zijn beschermd.....

Hoe zien de ideale leefomstandigheden voor weidevogels er uit?

Een land met gras, bloemen en kruiden (een zgn. kruidenrijke weiden), weiland met greppels, mest vermengd met veel stro op het land, een hoog waterpeil in de sloot met wat begroeiing, want weidevogels moeten zich kunnen verschuilen. Een kievit en een scholekster houden van uitzicht en een grutto en een tureluur verkiezen liever lang gras.

Luidruchtig?

De lawaaiigste vogel is zonder twijfel de scholekster (o.a. bonte piet, zeekeft, zeeëkster, strânlijp (Fr.). De kemphaan houdt zich daarentegen nogal stil. Zijn naam dankt hij aan zijn spreekwoordelijk geworden strijdlust, en de streeknamen van het mannetje verwijzen naar zijn fraaie uiterlijk: kragenmaker, kappertje. In het Fries heet hij hoants.

Joop Ykema.

Eerste kievitseieren Vogelwacht

Eerste ei wacht

Al wekenlang was J W Postma meerdere keren per week voor veldwerkzaamheden op Hieslum te vinden. Dit jaar waren de eerste vogels vroeg en vanaf het begin volgde hij hun gedragingen nauwgezet. Het duurde niet lang voordat de eerste mannetjes druk in de weer waren met nestbouw, en al snel was er sprake van territoriaal gedrag, een duidelijk teken dat het broedseizoen op gang komt.

Na een paar dagen prachtig voorjaarsweer, vertelde Jan Willem, gebeurde er iets opvallends op één plek: een vrouwtje begon zich actief met de nestbouw te bemoeien. Samen met het mannetje was ze druk bezig, strohalmen vlogen alle kanten op. Het eerste ei kon niet lang meer op zich laten wachten.

Op 15 maart 2025 was Jan Willem er vroeg bij. Het vror die ochtend, -3 graden gaf de thermometer aan. Bij aankomst zag hij het vrouwtje al op het nest zitten. Een spannend moment, zou het eerste ei er al zijn? Na een tijd wachten besloot hij een kijkje te nemen. Tot zijn verbazing was het nest leeg.

Had de kou hier invloed op?

Hij had die ochtend contact met de jager en besloot eerst naar huis te gaan. Maar het voorval liet hem niet los. Aan het einde van de ochtend kreeg hij een berichtje: Het moet er nu wel liggen.

Terug naar het veld. En ja hoor daar lag het eerste ei. Nadat het gelotterd werd door Wiebe Palstra, is Jan Willem de eerste van Vogelwacht Bolsward e.o. die het kievitseij voor dit jaar op zijn naam schrijft. Gefeliciteerd!

Eerste kievitseij jeugd wacht

Op zondag 16 maart 2025 werd J W Postma gebeld door Wiebe Palstra voor de controle van het eerste ei.

Zijn dochter, Yuna Bootsma, ging met hem mee het veld in en had er zichtbaar zin in. Nog voordat de controle afgerond was, stond ze al te trappelen naast de auto. "Papa, ik wil het land in om eitjes te zoeken", riep ze enthousiast.

Wiebe moest lachen en zei: "Ik zal jullie niet langer ophouden, je dochter wil het veld in".

Zo gezegd, zo gedaan. Samen trokken ze er op uit, op zoek naar meer kievitseieren. De eerste paar locaties brengen geen succes, maar bij Tjerkwerd besluiten ze het nog eens te proberen. Terwijl ze door het veld lopen komt er een span kieviten mooi op. Dat is een goed teken. Niet veel later klinkt een opgewonden stem: "Papa, kijk! Een ei!"

Yuna glundert van oor tot oor, zakt door de hurken en bekijkt het ei aandachtig. Haar dag kan niet meer stuk. En dan komt de onvermijdelijke vraag: "Papa, krijg ik nu ook weer een trofee en een vishengel?"

Een moment om nooit te vergeten. Yuna gefeliciteerd met de vondst van

het eerste kievitseij van dit jaar, je vader heeft het je al jong geleerd. Dit verdient wel een trofee en wie weet een hengel.

Wiebe Palstra.

(ver)bouw
plannen?

KUSTERS BOUW

Bolsward 0515 - 85 66 88 info@kusters-bouw.nl

www.kusters-bouw.nl

Eerste ei Súdwest Fryslân

Ik ging regelmatig het land in omdat een aantal Kieviten al druk bezig was met nestbouw en jagen op roeken. In 2023 had ik de pech het eerste Kievitseï mis te lopen, omdat het ei op een plek lag waar ik niet had gezocht. Maar ik probeer toch weer een vroeg ei te vinden. Het weer werkte niet echt mee. Na een mooie en natte periode werd het kouder en kouder. Desondanks werd het eerste ei van Fryslân op 8 maart bij Luxwoude gevonden. Nadat ik met mijn Marrit er op uit was geweest, besloot ze zelf op 'e strún te gaan. Ze had een paar mooie kansen gezien, zei ze tegen mij in de auto. "Daar kun jij morgen wel even zoeken, want ik moet werken. Er werd op een roek gejaagd en er liggen mooie nesten".

Maar ja, aaisikers trekken soms hun eigen plan en dat gaat dan voor. Ondertussen contact ik even met Marco Veldhuizen. Dit is de oudere broer van een van mijn vroegere maten. Ik heb sinds enkele jaren weer contact met hem via de vogelfotografie. Zijn bevinding was dat het nog stil in het veld was, en dat hij het even bij Workum wil proberen. En daar loop ik op dit moment ook. Ze besluiten samen een loopje te doen. Marrit was aan het werk en samen is altijd gezellig.

Meestal ga ik alleen of samen met Wiebe als Marrit moet werken.

Ik wacht op Marco en samen lopen we op 2/3 kansen en kammen twee stukken land uit, want na het voorval in 2023 sla ik nooit weer een stukje over als ik denk dat er een eitje moet liggen! Bovendien heeft me dit al vaker de vondst van het eerste ei van Fryslân gekost. Helaas deze dag niets gevonden. We lopen samen terug naar de auto en we zien een buizerd vliegen boven het land waar Marrit eerder had gezocht. En inderdaad ...raak! de *âld* *hij* boven op een buizerd en hij verjoeg hem helemaal buiten zijn territorium. We kijken elkaar aan en zeggen: "Must es kieke juh...siest dat! dy het in ei dat mist my niet". Ik zei: "Marrit zei gister dat er een Kievit op een roek sloeg en dat er mooie nesten lagen maar nog geen dop".

Wij wachten in de dam om te kijken waar de Kievit neerstrijkt. Tenslotte weten we genoeg en besluiten om een paar in onze ogen kansrijke akkers te zoeken. In de dam vind je de eerste eieren niet en om het eerste ei te vinden zijn er meer kapers op de kust. Een prachtig nat en laag weiland bemest met *rûge dong*. Wij bevestigen elkaar dat dit weiland ideaal is. Na $\frac{3}{4}$ akker zie ik voor me een heel groot nest bekleedt met stro. Ik dacht daar ligt het! Met mijn door wind en kou betraande ogen dacht ik mmm niks! Jammer. Maar ik kijk altijd even goed boven het nest en ja hoor. Sijke heeft haar eerste eitje helemaal begraven onder het stro. Het ei is bijna niet te zien en goed beschermt tegen kou en roofvogels. Ik zeg tegen Marco: "Ik hew `em al juh, hier leit dy". "Watte", zegt Marco, "ja juh, dan hewwe wij miskien het 1e ei van Súdwest Fryslân"! En het mooie ervan is dat

Marco in 2024 het 1e ei van Súdwest Fryslân vond en ik in 2017. En nu misschien samen. Ik bekijk het eitje en constateer dat het een vers eitje is. Marco feliciteerde mij met de vondst van het eerste ei. We hebben het samen gevonden. Ik zag het ei het eerste, maar we zochten samen op dezelfde kans en dat zeggen we ook altijd als Wiebe en Marrit er bij zijn. En hoe mooi is zo'n moment om dit te delen met iemand die dezelfde passie heeft. Het gaat tenslotte niet om het ei; het is alleen al prachtig in het veld te zijn en op te merken alles wat je aan bijzonderheden tegenkomt. Dat is onbeschrijfelijk mooi. Dit gevoel heet veldbeleving. Daarna dacht ik aan en belde met Marrit en baalde dat zij het ei die dag niet vinden kon. Zij vond het ook erg jammer, maar haar zorgtaken die ze met veel betrokkenheid doet, gingen voor.

Vervolgens bel ik met Inge van der Zee van de BFVW met de vraag of het eerste ei van Súdwest Fryslân is gevonden. Ze vindt het wel grappig en zegt: "en oars is it der no al tink?" "Ja zeker", is mijn reactie. Ik sil ris even sjen, zegt ze en dan komt het verlossende *lokwinske mei it earste aai fan de gemeente Súdwest Fryslân*.

Ik bel even de Vogelwacht van Workum om het ei te laten controleren. Vervolgens belt Sytze Jan Wouda, voorzitter van de Vogelwacht Workum. Even later komt hij bij ons met een beker water en lotterde met succes het eitje. Dus officieel het eerste ei. Tijdens de ontvangst bij burgemeester Jannewietske de Vries wordt de oorkonde en het vindingsloon uitgereikt. Van Wiebe Palstra kreeg ik eerder de vraag mee voor de burgemeester of zij ook het eerste jeugdei van de gemeente wil belonen. Haar antwoord is positief en nu is het aan de BFVW om dit idee in samenwerking met de gemeente en Vogelwacht Bolsward gestalte te geven. Misschien wordt dit idee in alle Friese gemeente wel realiteit. Per slot van rekening moet de jeugd enthousiast worden voor de vogelbescherming.

Na het aaisykjen zijn we uiteraard enkele maanden actief in de nazorg om de vogels te beschermen en te zorgen dat de kuikens vliegvlug kunnen worden. Daarom raadpleeg onze website en volg ons op Facebook en meld je aan bij Vogelwacht Bolsward.

Jan H. Kroese.

Sponsoring weidepompen

Bolswarder Stichtingen, Weide Weelde Fons en Poortman Techniek sponsoren nieuwe Solarpompen aan weidevogel-beschermers.

In de nacht van vrijdag 28 maart op zaterdag 29 maart werd er bij Burgwerd een weidevogel Solarpomp gestolen.

Een week eerder was het ook al raak bij Wolsum, daar werden drie pompen weggenomen. De pompen zijn bedoeld om water op de landerijen te pompen en daar hebben de weidevogels dan weer profijt van.

Door het land te vernatten komen de wormen naar boven en kunnen de vogels gemakkelijk bij het voedsel komen met hun snavel.

Op dit moment is het extreem droog voor de tijd van het jaar en is de grond bikkelhard, vogels hebben het nu extra hard nodig gezien ze in goede conditie moeten blijven nu het broedseizoen is aangebroken.

Ondanks dat de pompen waren gefinancierd door de boeren-collectieven zaten de Vogelwachten van IJlst-Oosthem en Bolsward e.o. er flink mee in de maag. Nazorgcoördinator Simon Dijkstra van de Vogelwacht IJlst-Oosthem vroeg zich dan ook terecht af

hoe je nu op korte termijn aan nieuwe pompen kan komen en waar haal je het geld vandaan voor die pompen?

Dat antwoord kwam uit onverwachte hoek toen vorige week de telefoon ging bij voorzitter Wiebe Palstra van de Bolswarder Vogelwacht.

Eerst belde Patrick Doornenbal van het Weide Weelde Fonds, bekend van de zuivelacties bij de Poiesz supermarkt, met de mededeling dat ze ons graag zouden willen ondersteunen met het financieren van nieuwe pompen.

Op dezelfde dag ging andermaal de telefoon, deze keer was het met Wiebren Minnema die meldde dat op initiatief van Stichting Sint Anthony Gasthuis de vier Bolswarder stichtingen onderling overleg hadden gehad en snel hebben geschakeld om geld beschikbaar te stellen om de gestolen pompen te vervangen.

De vier stichtingen zijn het Sint Anthony Gasthuis, Hendrick Nannes en

Catrijn Epes-stichting, Het Weeshuis en Fonds Bolsward-Dronrijp.

Of dat nog niet genoeg was meldde Richard Bootsma van het bedrijf dat gespecialiseerd is in Solarpompen, dat Poortman Techniek BV ons ook graag wilde sponsoren.

Hier zijn wij natuurlijk hartstikke blij mee, uit onze eigen financiën hadden we dit niet kunnen bekostigen, maar gelukkig zijn er buiten de vogelwachten om nog veel meer partijen die hart voor de weidevogels hebben, aldus Wiebe Palstra.

Wij willen dan ook de sponsoren heel hartelijk bedanken voor dit mooie gebaar! Samen kunnen we de weidevogels een toekomst blijven geven in Friesland.

Poortman Techniek BV zal zo spoedig mogelijk de nieuwe pompen herplaatsen op de plekken waar ze ontvreemd zijn, wel worden deze pompen voorzien van anti-diefstal middelen, zodat de kans op diefstal aanzienlijk kleiner wordt.

Wiebe Palstra.

Metaalhandel W. Lemstra B.V.

Inkoop schroot en metalen

De Marne 206 8701 MH BOLSWARD

Tel: 0515-335649

De Zearend

In lang vervlogen tijden waren er maar weinig arenden en een dorp waar deze "godenvogel" zich vestigde was dan ook trots op zo'n indrukwekkende inwoner. Immers, wat een kracht straalt een arend uit met zijn grote, gele haaksnavel waarmee hij alles kan verscheuren. Met zijn bevederde poten met de reusachtige klauwen waarmee hij iedere prooi kan doorklieven en met zijn priemende ogen waarmee hij alles kan zien. En hoe gracieus cirkelt hij zwevend hoog in de lucht, boven alles en iedereen verheven.

De bewoners van een nederzetting op de uitgestrekte vlakten van westelijk Europa voelden zich uitverkoren toen een jonge zeearend zich in hun directe omgeving vestigde. Alleen: de arend had een handicap. Maar zoals alle sterke en slimme levende wezens – mens of dier – deed hij zijn uiterste best zijn zwakke kant te camoufleren. Als jonge pluizenbol had hij in zijn nest te lang tegen de zon in moeten kijken en sindsdien benam een grote, witte, ronde vlek een deel van zijn gezichtsveld. Slechts door slimheid kon hij zijn beperkte gezichtsvermogen verbergen en indruk blijven maken. Ieder voorjaar trokken honderden buffels langs het dorp, op doortocht naar het zuiden. Het was echter altijd onzeker wanneer de kudde precies passeerde, dat kon weken eerder of later zijn dan het jaar ervoor. Het dorpshoofd had een enorme hekel aan dat eideloze wachten. Aangezien hij ervan overtuigd was dat de arend door de goden gezonden was om hem te helpen, klom hij in de boom van de godenvogel en verzocht hem zijn dorp

van dienst te zijn door vanaf zijn hoge positie met zijn priemende ogen uit te zien naar de grote kudde.

De arend was trots op het verzoek van de machtigste man van het dorp, zijn gelijke. De hooghartige vogel kon natuurlijk niet toegeven dat hij de kudde niet op grote afstand kon ontwaren door zijn slechte gezichtsvermogen en daarom moest hij een list bedenken.

Terwijl hij daarop zat te broeden, zag hij afwezig hoe een naaktslak tergend langzaam naderbij kwam. "Dag arend, hoe staat het leven?" groette de slak opgewekt. De arend bromde chagrijnig wat terug, keek hoe de slak verder kroop en zonk terug in gepieker. Onverdraaglijk dat zo'n sukkelig onderkruipseltje als de beste kon zien en hij, de machtigste vogel, niet. Het

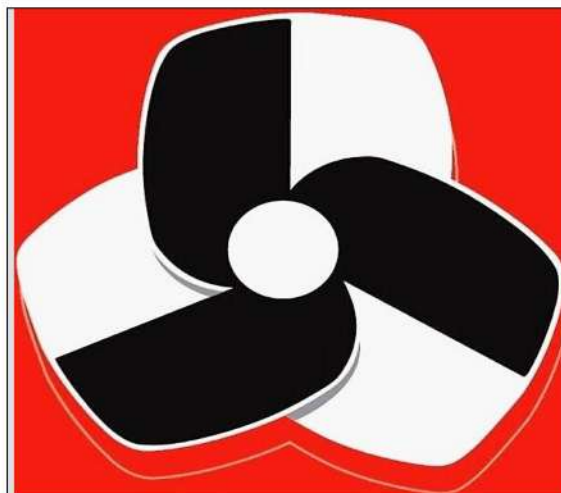
was een fout van de schepping! Waar heeft zo'n beestje goede ogen voor nodig? Opeten moet je ze! Maar plotseling krijste hij luid: "klee, klee, kriei". Hij wist het!

De volgende middag, want arenden houden van uitslapen in de koele ochtend, verlaagde hij zich tot de wereld van de onderkruipsels en ging op bezoek bij de naaktslak. Die had hem al van verre zien aan komen vliegen en was onder een hoopje bladeren weggekropen – je wist het maar nooit met die roofvogels...

"Hé, beste slak," riep de arend, "moet je horen. Je bent wel klein, maar toch ook bijzonder. Ik heb je nodig voor een groot algemeen belang." De naaktslak kwam tevoorschijn en knikte trots. De roofvogel vervolgde: "De hoofdman

**KOOP BIJ ONZE
ADVERTEERDERS**

**Zij hebben mede
mogelijk gemaakt
dat wij dit
jaarverslag uit
konden geven.**

**MESTMIXEN, MESTVERPOMPEN, IN- EN VERKOOP VAN MESTOPSLAGEN EN MIXERS,
ADVIES EN KEUREN VAN MESTOPSLAGEN.**

Heeres Mix- en Pomptechniek BV

Industriepark 13

8701 PN BOLSWARD

T 0515-569367

Whatsapp 06-53540558

E info@heeresbolsward.nl

van het dorp heeft me gevraagd vanuit de lucht de komst van de buffels in de gaten te houden. Nu heb ik op dit moment een probleempje met mijn ogen. Tijdelijk hoor. Jij hebt van die fantastisch goede ogen, maar je kunt niet vliegen. Mag ik je ogen een paar dagen lenen?"

De slak viel op zijn rug van verbazing. Hoe kwam dat beest op dat idiote idee? "Tja, arend, op mijn ogen ben ik erg zuinig, die leen ik niet graag uit." Na een korte stilte vervolgde hij: "Maar ik kan je wel helpen: als ik op je rug kruip kunnen we samen opletten. 't Lijkt me wel leuk om eens te vliegen. De grond ken ik zo langzamerhand wel."

Dat vond de arend niet zo'n goed plan: "Leuk bedacht, slakje, maar je valt vast van mijn rug als ik plotseling een duik maak."

De naaktslak zag wel dat dit zijn grote en misschien enige kans was om de aarde eens vanuit een ander perspectief te aanschouwen en zei daarom beslist: "Ik zie je vaak vliegen, arend, en je vliegt heel rustig rondjes, dat is niet gevaarlijk."

"Nou, beste slak, dan let je niet goed op. Ik ben een vogel die af en toe een onbedwingbare drang heeft een duikvlucht te maken, dat zit in mijn genen hè, daar kan ik niets aan doen." Hij dacht enige ogenblikken na en besloot: "Maar goed, slakje, dan gaan we samen, maar weet dat ik je heb gewaarschuwd, ik duik af en toe en dan sta ik niet voor je in."

De volgende dag stond de naaktslak gespannen klaar voor zijn eerste vliegreis. Vliegenschvlug kroop hij op de rug van de arend en plakte zich met extra slijm vlak achter de kop vast. Al cirkelend vlogen ze hoger en hoger. De naaktslak was totaal overdonderd en riep: "Hé, arend, fantastisch! Wat zien we veel samen! Zie je dat het prima gaat? De wind kan ik wel hebben, ik heb me goed vastgeplakt."

De arend deed er het zwijgen toe.

Plotseling liet hij zich, met zijn kop omlaag, als een baksteen naar beneden vallen en door de hoge snelheid en de harde wind, waaide de slak van zijn rug. "Help, help," gilde de slak. Een lichtgewicht diertje valt langzamer naar beneden dan een arend kan duiken. De roofvogel liet hem nog even in doodsangst duikelen, gaf even gas en ving de doodsbanige slak op in zijn bek. Hij dook nog een poosje door in vliegende vaart en vlak boven de grond strekte hij zijn poten uit voor de landing en zette voorzichtig het doodsbanige diertje op de grond. "Jemig, slakje, dat ging maar net goed!

Met doodsverachting heb ik je nog weten te redden man, anders was je te pletter geslagen. Het lijkt me geen goed plan het nog eens te doen." De naaktslak was opgelucht dat hij heelhuids op de vertrouwde bodem stond en rilde nog na van pure paniek. Daar maakte de arend direct gebruik van: "Nou zie je toch wel dat het beter is dat je mij jouw ogen een poosje leent. Tot de buffels er zijn. Daarna krijg je ze weer terug." Nog bevend van

angst, stemde de slak toe, kroop naar een veilige steen, gaf zijn ogen aan de arend en ging er op de tast onder liggen.

De sluwe arend zag al op de eerste dag hoog in de lucht de kudde buffels aankomen en waarschuwde de hoofdman. Geen veer op zijn kop dacht eraan die geweldige ogen terug te geven.

Zo is het gekomen dat de arend, de koning van de vogels, naast zijn sterke snavel, krachtige klauwen, machtige vleugels en slimheid ook over scherpe ogen beschikt waarmee hij alles kan zien.

En de naaktslak? Hij wachtte en wachtte tot hij de moed opgaf zijn ogen ooit nog terug te krijgen. Blind is hij een teruggetrokken, zwijgzaam diertje geworden. Hij schuifelt nog steeds op de tast langzaam in zijn donkere wereld rond, op zoek naar eten en beschutting.

Eelco de Lange.

Bleeker

Schoenen - Podotherapie - Podologie - Pedicure

Jongemastraat 7 Bolsward 0515-572584 www.bleekerschoenen.nl

Secretaris Vogelwacht Bolsward

Marrit (57) uit Bolsward vond haar geliefde én de liefde voor vogels. 'Als ik een ei vind, is dat echt een cadeautje'

Marrit Post (57) uit Bolsward loopt door de Workumerwaard samen met haar partner, zoals ze al tig keer deden dit jaar. Het eerste kievitse van Fryslân werd drie jaar geleden hier gevonden. Zou Marrit dit jaar de gelukkige zijn? „Dat hoop ik wel.”

Marrit werkt in de thuiszorg en als zij vrij heeft dan stapt zij samen met haar partner Jan H. Kroese (59) in de auto op weg naar een prachtig natuurgebied. Vandaag dus de Workumerwaard. Ze pakken de verrekijker om te kijken wat de vogels doen. Zijn ze aan het baltsen, lopen ze weg of vliegen ze laag?

Als ze een goede spot hebben, lopen ze het veld in met hun groene laarzen en matchende gecamoufleerde jasjes. Dwars door alle ganzenschijt, losse veertjes en gebroken riet. Het gras voelt aan als een zacht matras, je zakt er een beetje doorheen.

'Het is een beetje therapeutisch' Vijf jaar geleden, tijdens de coronapandemie, kwamen Marrit en Jan beide uit een scheiding. Een

verdrietige periode die een enorm gat achterliet. Ze zijn oud-buren van elkaar, en besluiten elkaar op te zoeken. „We gaan samen het land in, want wat moet je anders? Soms lopen we urenlang in stilte. Het is eigenlijk een beetje therapeutisch. Toen groeiden we naar elkaar toe.

Jan Kroese is al jarenlang vogelaar, en brengt Marrit ermee in aanraking. Hij is distillateur. „Ik meitsje bearenburch, whisky en gin.” Hij wijst naar de lucht:

„Dit is puur hobby.”

„Gelukkig fynt Marrit it geweldich. Wat as se dit hielendal neat fûn hie? Dan bist hieltyd apart fan inoar fuort.” Marrit: „Dit maakt ons de perfecte combi.”

Marrit moet zo nu en dan de neus ophalen. „Ik ben niet een eierzoeker met een drup aan mijn neus, hoor.” Erg vindt ze het niet, ze ruikt de grond in combinatie met gras en het IJsselmeer.

Buiten in de natuur is haar thuis. Waar anderen het koud vinden, geniet zij van de wind, de rust en de uitgestrekte horizon (windmolens in de verte even wegdenken). „En als ik dan ook nog een ei vind? Dat is echt een cadeautje”, zegt Marrit glimlachend.

Tips voor het aaisykjen.

Om eieren te mogen zoeken, moet je geregistreerd zijn bij de BFVW. Dus dat is tip één. Voor de rest zitten nestjes vaak aan zijkanten van de akker of bij tractorsporen, als het maar een beetje drassig is. En kijk in de verte, zegt Marrit. Zie je een vrouwtje strootjes verplaatsen? Grote kans dat er een ei ligt.

„Ik hoor de kievit en de grutto. En hoor je die hoge toon? Dat is een leeuwerik. Die zijn niet overal meer te zien.” Als Marrit door het weiland loopt, komen er insecten omhoog door de trillingen. „Die vogels gaan dan achter mij aan. Ik vind dat zo gezellig. Het lijkt wel een Sneeuwvitje film”.

Daarna wijst ze naar twee rennende hazen en een zwerm van wel duizenden Wilsters die hun zilveren kleuren tonen. „Dit is net een paradijs. Ik kijk hier veel liever naar dan naar de tv. Geen idee waarom ik die heb gekocht.”

Melkweg | Fritom steunt Fûgelwacht
Bolsward

Marrit doet heel veel voor de Friese vogels. Ze is secretaris van de Vogelwacht Bolsward, doet nazorg, beheert een speciale socialmediapagina en vlecht ook nog eens eenden korven. De cursussen voor rayoncoördinatie en dronevliegen zijn bijna afgerond. Vogels zijn haar passie. „Het is een stukje vrijheid, denk ik.”

Wie zal als eerste het ei vinden?

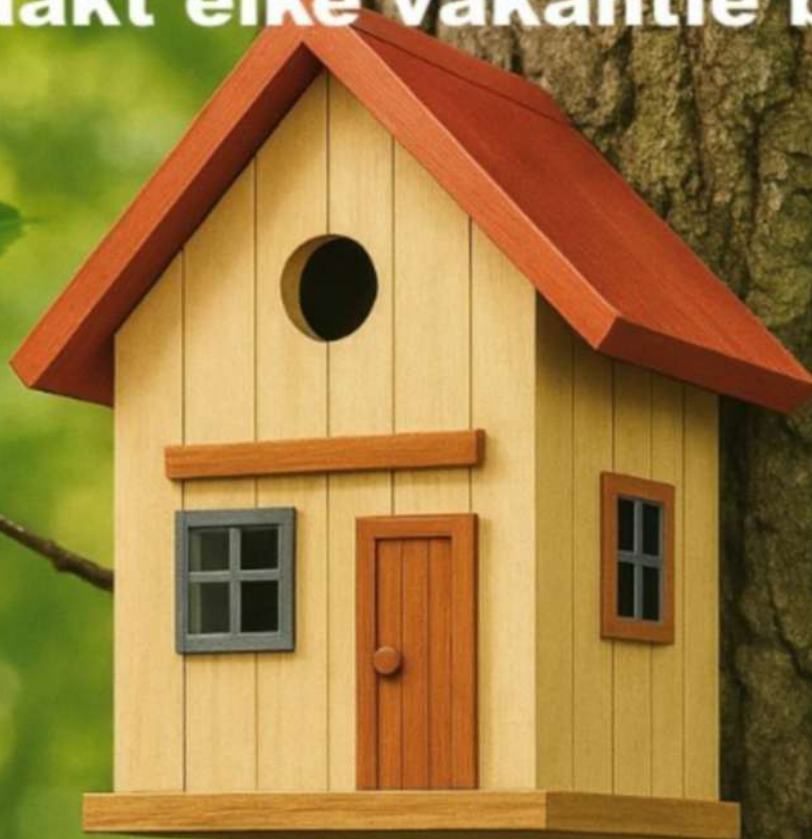
Hoe vaak ze het ook hebben geprobeerd, het eerste kievitsei van Fryslân vinden lukte het stel nog nooit. „Deze week is dé week. Het ei wordt gevonden. „Dat maakt deze wandelingen extra spannend, zegt Marrit. „Als ik als eerste een ei vind dan moet jij vast even slikken, Jan?”

„Dat tink ik net. Ik soe it geweldig fine, want dat betsjut dat ik it dij goed leard ha.”

Roos Tuinenburg LC.

Ook vogels weten het: een fijn huis maakt elke vakantie beter.

Ontdek de mooiste vakantiehuizen midden in de natuur.

Holland-vakantiehuis.nl

Nederland en de Weidevogels

Wij hebben wat met elkaar, weidevogels en Nederland. Ons land is van groot belang voor het in standhouden van de Kievit, de grutto, de tureluur. We mogen aannemen dat ons land in een ver verleden niet zo geschikt was voor weidevogels, omdat het juiste leefgebied ontbrak. Nederland was begroeid met droge en natte bossen. En pas de laatste vijf eeuwen wordt er op grote schaal "onland" omgezet in open graslandgebieden. De menselijke activiteit heeft een grote rol gespeeld bij de vestiging van weidevogels in Nederland.

Ons land ligt bovendien aan een belangrijke trekroute en heeft een mild klimaat, zodat naast broedvogels ook grote aantallen trekvogels een deel van het jaar hier doorbrengen. Deze vogelrijkdom had tot gevolg dat de mens allerlei slimme manieren heeft ontwikkeld om vogels te vangen (eendekooien, vinkenbanen, Wilster (goudplevier) flappen, enz.), voor consumptie en voor de handel. Hetzelfde gold voor het rapen van Kievitseieren.

In de jaren '60 telde ons land 120.000 broedparen van de grutto en daarvan broedde de helft in Fryslân. En rond de eeuwwisseling waren er in ons land 200.000 tot 300.000 duizend broedparen van de Kievit.

Tijdens WO 2 en ook daarvoor werden de weidevogels intensief bejaagd en eieren geraapt. Dit liep de spuigaten uit. De vogelstand van de weidevogels ging snel achteruit en dat kwam dus mede van het eieren zoeken en de jacht op Kieviten en andere weidevogels, in het bijzonder de Kemphanen, met name in de buurt van Veerwouden. Ze werden met netten gevangen en vooral de hanen (met hun mooie kraag) werden levend verkocht aan dierentuinen. De hanen hebben als gewoonte om standvastig op hun ril (baltplaats) te blijven. En niet te vergeten de stroperij en baldadigheid van de jeugd.

Een oud receptenboek weet te vertellen dat Kieviten vroeger in moestuinen ingezet werden om slakken en ander ongedierte te bestrijden. Bij deze vogels werden de staartveren verwijderd om te garanderen dat ze binnen de moestuinen bleven. Van de holle einden van Kievitsveren zijn wel melkpijpjes gemaakt om verstopte koeieniers te verhelpen. Watersnippen, goudplevieren en kemphanen (vaak speciaal voor dat

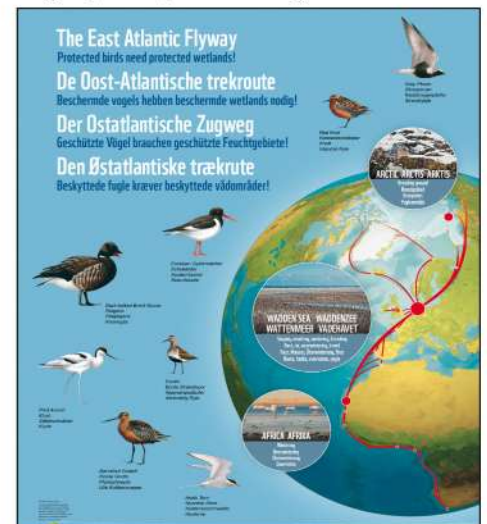
doel vetgemest) golden destijds als een echte delicatessen. Weidevogels werden vroeger niet alleen gegeten. In Bunschoten-Spakenburg en omgeving werden de kuifveertjes verwerkt in de mutsen die kinderen droegen als onderdeel van de klederdracht. De voorkant van deze mutsen bestond normaal uit een rol van zwarte wol, maar rijke mensen lieten deze rol soms opvullen met kuifveertjes van de Kievit. Daarvoor waren per mutsje heel veel kuifjes nodig.

Er was totaal geen toezicht in het "vrije veld". En dat was de aanleiding en noodzaak om een Vogelwacht op te richten. En op 28 februari 1947 is in Bolsward de Vogelwacht opgericht: Vogelwacht Bolsward e.o. De meeste eierzochters zijn lid van een Vogelwacht. Op 12 november 1947 werd in Leeuwarden het "Bûn fan Fryske Fûgelwachten" opgericht. En zo verenigden de lokale Vogelwachten zich in een overkoepelende vereniging, de Bond Friese Vogelwachten (BFVW). Ze verbindt Vogelwachten in Fryslân die samen één grote passie delen: de liefde voor de natuur en met name de vogels daarin. Die liefde drijft ons om die kostbare natuur te koesteren en te beschermen. Momenteel zijn er ruim 100 lokale Vogelwachten aangesloten bij de BFVW. In totaal zijn er voor de verschillende taken circa 3500 vrijwilligers actief. Zij monitoren en beschermen allerlei soorten vogels.

Joop Ykema.

De goudplevier (foto G. Visser).

De kluut (foto W. Palstra).

Uit de oude doos

Oprichting Vogelwacht Bolsward e.o. 28 februari 1947.

Mannen van het eerste uur in Bolsward waren: Herman Gaarman (De Wijnberg) voorzitter, Verhoeven, G. Tymstra penningmeester, T. de Jong, Y. Sandstra secretaris en J. Bergsma. En niet te vergeten meester Van der Veen en Nagel hebben veel betekend voor onze wacht. Er moesten regels komen voor het eierzaken. Kievitseieren rapen en verkopen was in die tijd een lucratieve bezigheid, enerzijds door de aanvulling van eiwitten op het dagelijks menu en anderzijds door de verkoop. Op sommige dagen verhandelde poelier De Jong in Leeuwarden dagelijks zo'n 8 - 10.000 kievitseieren. De eerste eieren brachten een flink bedrag op en bedreven eierzaken konden een aardige cent bijverdienen. In Holland en België werden de eieren beschouwd als een delicatessen. En niet alleen kievitseieren waren in trek, maar ook eieren van grutto, wilde eend en wulp. Ook na de toegestane datum om eieren te rapen werd er nog flink doorgezocht. Als Vogelwacht zag men in dat er na 19 april geen eieren meer mochten worden meegenomen. De wacht ging toezicht houden en ze hielp de boeren om nesten te beschermen bij de weidegang van het vee. Stroperij werd gemeld en aangepakt door het bevoegde gezag. Naast het dagelijks bestuur waren er nog de bestuursleden C.H.A. Osinga en A. Hazenberg. Om als vogelwachter in het veld te mogen zijn, werden legitimatiebewijzen uitgereikt.

Taken van de Vogelwacht Bolsward

Controle in het veld, vooral in de verboden tijd, na 19 april. Bescherming van alle soorten vogels. Bijvoeren van zangvogels en waterwild bij strenge winters. Voorlichting op scholen.

De contributie in 1947 was fl. 1,00 per jaar en de wacht telde 96 leden. 10 Jaar later waren er al 185 leden. Op de ledenvergadering (maart) was er destijds een verloting en werden er natuurfilms vertoond. De Bolswarder wacht houdt vanaf 1960 bij wie de vinder is van het eerste ei van het wachtgebied. Kon de jeugd voorheen vrij in het land verkeren, vanaf de jaren '70 is dit veranderd. Boeren plaatsen een bordje in het weiland: "Aisykjen ferbean". Men wilde niet dat iedereen zo maar door hun landerijen banjerde.

De veehouderij werd intensiever. De melkproductie ging omhoog en het aantal maaibeurten ging van één á twee keer per jaar naar minstens zes keer. De druk op het weidegebied qua landbouw is inmiddels zo hoog, dat het voor de vogels steeds moeilijker wordt om te broeden en hun jongen groot te brengen. Bovendien is de diversiteit van de flora (planten) sterk afgenomen. Gelukkig ziet men nu in dat er wat moet gebeuren.

Welke doelstellingen hanteert de Bolswarder wacht nu:

Bescherming en telling weidevogels; wintervoeren voor zang- en watervogels; beschikbaar stellen en controleren van nestkasten; bewoners en jeugd betrekken bij de natuur; beheer en alarmtellingen bij twee agrarische natuurverenigingen (collectieven): Súdwestkust en Westergo. Boeren werken samen met de vogelwacht en andere instanties om het tijt te keren. Betrokken boeren krijgen subsidie van de overheid (provinciale en Europese gelden) om faciliteiten voor vogels te creëren: o.a. het aanleggen van een plas-dras; latere maaidatum (na 15 juni); geen kunstmest op de randen van de akker. Maar al die miljoenen voor weidevogelbeheer.....het heeft niet het gewenste resultaat.

Moderne hulpmiddelen:

Vogelwacht Bolsward heeft 2 drones. Een drone is uitgerust met een warmtecamera. Hiermee wordt 's morgens vroeg op landerijen de warmte van vogels en nesten gemeten en in kaart gebracht. De Bolswarder Vogelwacht telt 7 professioneel opgeleide dronepiloten. Ook beschikt de wacht over een zwaluwwand aan de oostelijke rand van Bolsward. Het afgelopen jaar zaten er wel 40 paartjes in. Er staat een huiszwaluwtil aan de Fûgelleane. En meer dan 100 nestkastjes hangen er in de stad Bolsward. Bij ernstige droogte heeft de Vogelwacht 6 waterpompen die werken op zonne-energie, deze kunnen in het voorjaar ingezet worden. Voor veehouders die een plas-dras willen aanleggen is zo'n pomp beschikbaar. Nazorgers gebruiken wildcamera's om predatoren vast te leggen op camera. Kortom, vogelwacht Bolsward is, wat materieel betreft, goed uitgerust.

Eieren zoeken

Kievitseieren zoeken kun je leren, het is een ervaringssport. Sommigen vonden kievitseieren heel lekker. Zo'n 400 jaar geleden bestelde abt Thomas van het Oldeklooster (dit is klooster Bloemkamp bij Hartwerd, gesloopt in 1580, hier woonden Schiere monniken) een hele partij kievitseieren. En hij was niet de enige. Eieren zoeken deed men voorheen wel samen in clubverband. In Bolsward heette die club *de Veldclub*, notabelen die al sinds 1830 eieren raapten. Zij droegen een Garibaldihoed. In Deersum bestaat de eierzakenclub nog: "*De Ald Hij*".

Friese volksrijmen en weidevogels in taal en literatuur

De kievit is onderwerp van verschillende volksrijmpjes: "Op Sinte Gertúd (17 maart) moat it earste ljipaa der út". "Maaie, maaie! De ljippen kraaie en alles wurdt grien. Dy 't jít gjin wiif hat, dy siket no ien". Veel vogelnamen zijn gebaseerd op klanknabootsing: het dier is genoemd naar het geluid dat hij voortbrengt. Hetzelfde gaat op voor de grutto, die ook wel griet of skries (Fr.) wordt genoemd, de wulp en de tureluur. De watersnip is qua naamgeving wel de leukste, met zijn talloze bijnamen die aan zijn mekkerend geluid refereren: hemelgietje, weerlam, trommelaar, bletterlamke, ronnekemêre, havergeit. Snip betekent lang vooruitstekend deel en slaat op de lange snavel van de vogel. De uitdrukking "snipverkouden" spreekt voor zich. De lawaaiigste vogel is zonder twijfel de scholekster (o.a. bonte piet, zeekeif, zeeekster, strânlijp (Fr.). De kemphaan houdt zich daarentegen nogal stil. Zijn naam dankt hij aanzijn spreekwoordelijk geworden strijdlust, en de streeknamen van het mannetje verwijzen naar zijn fraaie uiterlijk: kragenmaker, kappertje. In het Fries heet hij hoants.

Bronnen:

Wij, de vogels en het gras, uitgave Frysk Natúrmuseum 1997; brochure van bondsbureau BFWW; Vogelwacht Boalsert 75 jaar in Bolswards historie, nr. 22 jrg. 12; Staat van de Friese Natuur, Halbe Hetteema, LC 20/10 2018.

Joop Ykema.

Sneeuwgors, G. Visser.

Poelruiter, G. Visser.

Zwarte ruiter, H. Rienstra.

Rietzanger, H. Rienstra.

Knobbelzwaan, H. Rienstra.

F
O
T
O
P
A
G
I
N
A

Oeverzwaluwen, W. Palstra.

Hop, W. Palstra.

Ijsvogel, M. Post.

Kievitkuikens, M. Post.

Zwarte sterns, G. Visser.

Grote bonte specht, H. Rienstra.

Roodborsttapuit, J. Kroese.

Leucystische merel, M. Post.

Vale gier, W. Palstra.

Kleine plevier, W. Palstra.

F
O
T
O
P
A
G
I
N
A

Putter, J. Kroese.

Dwergaalscholver, E. Brandenburg.

Tapuit, G. Visser.

De Heggenmus

De heggemus (*Prunella modularis*) is een zangvogel uit de familie van de heggemussen (Prunellidae).

Kenmerken

Heggenmussen worden 14 centimeter groot, ongeveer even groot als de huismus, maar onderscheiden zich doordat de rugstrepen doorlopen tot op de kop terwijl de huismus daar grijs is. Deze vogel heeft duidelijke, donkerbruine strepen op de zijkant, lichtkleurige poten en een spitse snavel. Heggenmussen worden zelden of nooit in groepjes gezien. Het mannetje en het vrouwtje hebben hetzelfde verenkleed. Hij heeft een

helder, metalig geluid, en zingt al vroeg in het voorjaar, vanaf februari. Minder vaak te horen in de zomer. Heeft zogenaamde 'liefdes-fluisterzang' in aanwezigheid van vrouwtje, maar laat ook een soortgelijke gedempte zang in het najaar horen. De fluisterzang is ook bekend bij de merel.

Leefwijze

Ze verplaatsen zich op kenmerkende wijze: laag bij de grond onder struiken en heggen, scharrelend naar voedsel. Aan de scherpe snavel van de heggemus is te zien dat het om een insecteneter gaat. In de winter eten ze ook kleine zaden.

Voortplanting

Het broedseizoen van de heggemus loopt van eind april tot in augustus. Jaarlijks hebben ze twee, soms zelfs drie legfels met elk drie tot zes blauwachtige eieren. Het broeden duurt een kleine twee weken. Ze maken geen gebruik van nestkasten. Het nest wordt zelden hoger gebouwd dan op 2 meter, in een heg of struik. Heggenmussen hebben een bijzonder liefdesleven, waarbij zowel de mannetjes als de vrouwtjes meerdere partners kunnen

hebben. Het komt ook voor dat meerdere mannetjes helpen om de jongen uit een nest groot te brengen.

Verspreiding

De heggemussen in Noord-Europa trekken in de winter naar het zuiden en westen. In Nederland en België komen heggemussen het gehele jaar voor.

De soort telt zeven ondersoorten:

1. *P. m. hebridium*: Ierland en de Hebriden, ten westen van Schotland.
2. *P. m. occidentalis*: Schotland (behalve de Hebriden), Engeland en westelijk Frankrijk.
3. *P. m. modularis*: noordelijk en centraal Europa, de Balkan en Bulgarije.
4. *P. m. mabbotti* (Iberische

Er is een bank waar je gewoon kunt binnenlopen

Vanaf 1 december zijn wij zelfstandig financieel adviseur van ASN Bank. De bank die denkt aan jou én aan de toekomst.

Al onze RegioBank-klanten zijn nog steeds welkom in ons kantoor. Want soms is het fijn om met een adviseur te praten. Bijvoorbeeld over je droomhuis, over sparen of over dat potje voor later. We blijven het vertrouwde gezicht in de buurt, zoals je van ons gewend bent.

Bolsward, Kleine Dijkstraat 45

zelfstandig financieel adviseur

heggenmus): het Iberisch Schiereiland, het zuidelijke deel van Centraal-Frankrijk en Italië.

5. *P. m. fuscata*: het zuidelijke Krimschiereiland aan de noordkust van de Zwarte Zee.

6. *P. m. euxina*: noordwestelijk en noordelijk Turkije.

7. *P. m. obscura* (Kaukasische heggenmus): noordoostelijk Turkije, de Kaukasus en noordelijk Iran.

Status in Nederland

Voor de periode 2013-2015 werden er 175.000-225.000 broedparen geteld. Het aantal overwinterende exemplaren bedroeg in die periode tussen de 300.000 en 600.000.

Eelco de Lange.

KOOP BIJ ONZE ADVERTEERDERS

Zij hebben mede mogelijk gemaakt dat wij dit jaarverslag uit konden geven.

Maatschap Fysiotherapie

Franekerstraat 20 Bolsward

maatschap
Fysio therapeuten
Bolsward

www.fysiotherapiebolsward.nl

Natuurpuzzel 2025

Dit jaar weer een puzzel.

De vragen hebben betrekking op de natuur in al haar facetten.

Er zijn 20 meerkeuze vragen met elk vier antwoorden. *Echter* er kunnen soms meerdere antwoorden per vraag goed zijn. De telling van het totaal is het aantal goede antwoorden en dat kunnen er dus veel *meer dan 20 zijn*.

Er zijn 3 prijzen te winnen nl.: een vleesbon van respectievelijk 25, 20 en 15 euro bij Slagerij Anema.

De antwoorden moeten voor 1 mei van dit jaar binnen zijn bij de redactie. Het email adres of woonadres vind je in deze gids. Na 1 mei krijgen de winnaars persoonlijk bericht. De antwoorden worden in de volgende gids gepubliceerd en op de website. Ik wens jullie veel puzzelplezier.

Philip de Vries.

De vragen:

1. Boekweit was vroeger een veel voorkomend landbouwgewas. De laatste jaren wint dit gezonde voedsel weer aan populariteit. De bloemen van de Boekweit worden veelal door bijen bestoven. Dit doen ze?

- a. 's nachts
- b. 's ochtends
- c. 's middags
- d. 's avonds.

2. Van een ijsvogel weten we dat het een kleurrijke vogel is. De laatste jaren is er nog een kleurrijke vogel in ons land opgedoken door opwarming van het klimaat. Welke?

- a. Wespendif
- b. Bijeneter
- c. Halsbandparkiet
- d. Pestvogel

3. Welke vliegende stern is het grootst in volgorde van groot naar klein?

- a. Grote stern, Visdief, Zwarte stern, Dwergstern.
- b. Visdief, Noordse stern, Zwarte Stern, Dwergstern.
- c. Noordse stern, Visdief, Dwergstern, Zwarte stern.
- d. Grote stern, Noordse stern, Dwergstern, Zwarte stern.

4. Twee specifieke vogelsoorten van het heide landschap zijn?

- a. Leeuwerik en Boomleeuwerik.
- b. Klapekster en de Grauwe Klauwier.
- c. Geelgors en de Tapuit.
- d. De Graspieper en de Slangenarend.

5. De grote Parasolzwam is een paddenstoel.

- a. Hij kan wel een 25 cm brede hoed hebben.
- b. De knoppen worden wel trommelstokken genoemd.
- c. Ze groeien alleen op veen grond.
- d. Ze groeien op voedselrijke grond.

6. Er was afgelopen jaar een overvloed aan noten, eikels, kastanjes bessen enz..

- a. Dit noemen we een mastjaar.
- b. Dit kan komen door het opwarmende klimaat
- c. Dit komt door het weer fenomeen El Ninjo.
- d. Dit voorspelt een strenge winter.

7. Een uitgebloeiende kamer cycloam kun je prima in de tuin planten. Wat is de beste plek. (Je kan hem dan in de vroege herfst weer in huis halen voor een tweede bloei.)

- a. In de volle zon.
- b. Op een lekker vochtige plek.
- c. Midden in een grasveld.
- d. In de schaduw en niet te nat.

8. De Aziatische Hoornaar is een reuzenwesp. Waardoor is hij vooral schadelijk.

- a. Hij dringt nesten van de honingbij binnen en eet de bijen en de larven op.
- b. De bijen overleven de winter niet door te weinig voedselvoorraad.
- c. De steek is erg pijnlijk.
- d. Het is een exoot en verdringt andere insecten.

10. Tegenwoordig worden regelmatig akkers of weilanden ingezaaid met Phacelia, omdat?

- a. Slakken er een hekel aan hebben.
- b. De plant licht giftig is.
- c. Het een uitstekende groenbemester is.
- d. De bloemen een mooie blauwe kleurstof leveren voor verf.

11. Vorig jaar hadden we een slakkenplaag. Wat is de beste oplossing om dit te voorkomen.

- a. Ze zout op de staart leggen.
- b. Wegvangen met biervallen.
- c. Elke avond op slakken jacht.
- d. Knoflook, uien en prei tussen de planten strooien.

12. Er worden jaarlijks heel wat ganzen afgeschoten in Friesland. Ze belanden maar zelden als voedsel op onze tafel. Jammer. Wat is het lekkerste stukje vlees van de gans.

- a. De poten.
- b. De borst.
- c. Rugvlees.
- d. De hals.

13. Wat is de grootste gans in Nederland?

- a. Toendra rietgans.
- b. Brandgans.
- c. Rotgans.
- d. Canadese gans.

14. Soms zit er tussen, met name de brandganzen, een zeldzame en weinig voorkomende gans.

- a. Rotgans
- b. Roodhalsgans.
- c. Sneeuwgans.
- d. Kleine Rietgans.

15. De Wilde zwaan en de Kleine zwaan lijken qua uiterlijk sprekend op elkaar. De Wilde zwaan is iets groter maar wat is het andere verschil.

- a. De Wilde zwaan heeft zwarte poten en de Kleine zwaan heeft roze poten.
- b. Het is net andersom.
- c. De Wilde zwaan heeft meer geel aan de snavel.
- d. De Kleine zwaan broedt in Nederland.

16. Wat is een prima eiwit vervanger voor vlees.

- a. Winterwortels.
- b. Tomaten.
- c. Tuinbonen.
- d. Courgettes.

17. Wat is bij streng vegetarisch-/veganistisch dieet een gevaar?

- a. Calcium gebrek.
- b. Vitamine E gebrek.
- c. Magnesium gebrek.
- d. Vitamine B 12 gebrek.

18. Van de meidoorn kun je een tinctuur maken. Waar is dit vooral werkzaam bij?

- a. Obstipatie.
- b. Impotentie.
- c. Hart en vaatziektes.
- d. De overgang.

19. het gebrek aan vitamines op lange zeereizen tijdens de VOC periode gaf nogal eens vervelende ziektes. Welk vitamine tekort kwam het meest voor en welk voedsel was hiervoor een oplossing?

- a. Vitamine B en tuinbonen.
- b. Vitamine C en zuurkool.
- c. Vitamine E en Haarlemmer olie.
- d. Vitamine A en winterwortels.

20. De voorzitters van onze Vogelwacht waren achtereenvolgens?

- a. Kienstra, Rosenau, van der Zee, Gaarmans.
- b. Gaarmans, van der Zee, van der Veen, Kienstra.
- c. Van der Veen, van der Zee, Gaarmans, Palstra.
- d. Rosenau, Palstra, Kienstra, van der Zee.

Broedzorg

Eekwerd en Fûgelkrite

Dinsdag 21 oktober hebben Henk Rienstra en Philip de Vries 25 nestkasten schoongemaakt. Ze hangen in de wijken Eekwerd en Fûgelkrite.

Het is gelukkig een paar uurtjes droog. Eerst een bakje koffie en dan op pad. Achterin de auto een vouwladder, accuboormachine, doosje schroeven, spatel en schroevendraaiers. Nieuwe frontjes en ijzeren afschermringen voor rond het invlieg gat.

We moesten nog extra nieuwe nestkasten halen, want drie stuks was te weinig.

Alle locaties van de kasten zijn ingebracht in de app die ook op onze website staat, zodat we precies kunnen zien waar ze hangen. Handig als er een aantal ontbreekt.

We hebben 5 nieuwe nestkasten opgehangen, de meeste bleken verdwenen te zijn. Eentje stond op de grond onder de boom. Mooie nieuwe en vooral degelijke nestkasten van Simme Witteveen.

Een aantal kasten hangt niet echt meer solide en zijn opnieuw bevestigd. Met dit klusje waren we 3 uurtjes bezig. Henk de ladder op en neer en ik de aangever van de materialen en chauffeurs. We zijn prima op elkaar ingespeeld.

Resultaten:

Wat opviel was dat de nestkasten aan De Râne allemaal onbezet waren en vol zaten met oor kruipers. Deze kasten verplaatsen we volgend seizoen als het succes weer nihil is. Ook was er een aantal kasten waar vreemd genoeg nogal wat zand inzate.

Verder waren de kasten goed bezet door de koolmees en pimpelmees. Soms zat er nog een eitje in en één keer een dood kuiken.

Nu al voor het tweede jaar geen nestjes van de ringmus. Deze vogel wordt steeds schaarser. Hij broedt vooral aan de randen van steden en dorpen. Hun nest is te herkennen aan de grote veren en grove bouw.

De koolmees heeft een nest van eerst een laag mos en dan een ovaal nest met veel haar en kleine veertjes. De pimpelmees heeft een rond en kleiner nestje met nog fijnere binnenbekleding.

De vogeltjes hebben weer een schone kast en een schuilplaats voor nacht en ontij. Volgend voorjaar kunnen ze weer met een schone lei beginnen.

Henk Rienstra en Philip de Vries.

Verlaten ei en oorwormen.

Henk Rienstra in actie op de ladder.

Oproep

Aan alle nazorgers en broedzorgers van Vogelwacht Bolsward.

Ieder jaar worden de (weide)vogels in onze omgeving door jullie beschermd en geteld. In overleg met boeren en beheerders zorgen jullie er voor dat zo veel mogelijk vogels een kans krijgen om hun kuikens groot te brengen. We kunnen wel stellen dat in de ruim 75 jaar dat onze wacht bestaat er al heel wat vogels groot zijn geworden. Op dit moment hebben veel vogelsoorten het moeilijk en dat maakt ons werk extra belangrijk.

Het bestuur van de Vogelwacht stelt alles in het werk om dit in goede banen te leiden. We zijn als nazorgcoördinatoren al enige tijd niet op volledige sterkte en daarom doen we graag een beroep op jullie.

Verder zoeken we ook algemene bestuursleden die met ons de kar/wacht willen trekken. Ook hier zoeken we uitbreiding van ons bestuurlijk team om het werk meer te kunnen verdelen. We hebben mensen met allerlei verschillende talenten nodig, dus schroom niet, maar meld je aan!

**Namens het bestuur:
J. Kroese,
06-29335374,
vogelwachtbolsward@outlook.com**

Broedzorg Bolsward en elders

In het vroege voorjaar van 2025 is Bolsward 52 nieuwe nestkasten rijker geworden. Het gaat om 20 koolmeeskasten, 20 pimpelmeeskasten, 10 ringmuskasten en 2 boomkruiperkasten. De kasten zijn vooral aan de noordzijde van Bolsward opgehangen, en ook rondom het (sport)park en bij de Blauwpoortsbrug. Deze kasten zijn vervangers voor de oude kasten die te veel doorgerot waren, en zijn vooral ook op nieuwe plekken gehangen.

De broedgegevens van 2025 zijn helaas niet goed bijgehouden; hierdoor kan er nog niet een accuraat verslag van worden gedaan. Van de 20 kasten die in het voorjaar regulier zijn gecontroleerd, waren er 14 bezet door pimpelmezen en koolmezen. Dat is procentueel gezien een relatief hoge bezetting, omdat de kasten pas in het voorjaar zijn geplaatst.

De kasten op het Hoog Bolwerk waren stuk voor stuk bezet, een signaal dat hier behoorlijk veel mezen zijn, maar relatief weinig nestholtes.

De nestkasten worden eind december schoongemaakt. Er wordt op dat moment ook geïnventariseerd hoeveel kasten bezet zijn geweest. Aan de hand van wat er nog in het nest ligt (nestmateriaal, onbevuchte eieren of dode jongen) kan er een grove schatting van het broedsucces worden gemaakt.

Elders in Nederland

Uit de rest van Nederland is bekend dat de koolmezen en pimpelmezen dit voorjaar veel te kampen hadden met uitzonderlijk langdurige droogte en hoge temperaturen. Dit heeft op meerdere plekken geresulteerd in een opvallend hoge sterfte onder koolmeeskuikens, rapporteert het NIOO-KNAW.

Door de warmte leggen nachtvinders eerder eieren en groeien de rupsen

(het primaire voedsel voor mezenkuikens) extra snel.

De koolmezen timen de eileg met de groei van deze rupsen, zo dat wanneer de jongen uit het ei komen, de rupsen klein zijn en dat is de perfecte grootte voor de kuikens. Terwijl de kuikens groeien, groeien de rupsen ook. Wanneer dit goed getimed is, hebben de kuikens een constante stroom aan voedsel. Helaas was dat dit jaar dus niet het geval.

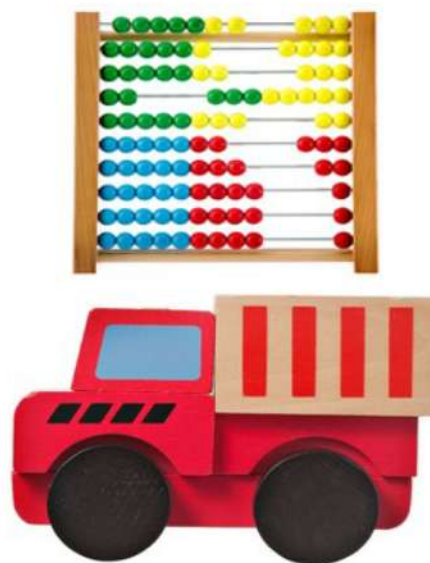
De ironie is dat de ongunstige voorjaarsomstandigheden, die veel vogelliefhebbers tot wanhoop dreven, op veel plekken niet per se hebben geresulteerd in een slecht broedseizoen. Door hoge sterfte onder de jongen konden de koolmezen met minder inspanning de sterkste jongen voeden. Bovendien, doordat de ouders niet gelijk al hun energie kwijt waren aan de jongen, hadden zij nog energie voor een tweede leg, iets wat dit jaar veel is voorgekomen.

Koolmezen van +/- 16 dagen oud.

Dode kuikens in verlaten kast.

Na gedane arbeid, lekker genieten.....

HEMA

Lunter's Warenhuis
Appelmarkt 15 Bolsward

Er zijn nog geen rapporten uitgebracht over het broedseizoen in Nederland 2025; dus hoe het is verlopen blijft speculatief.

Europa

Vogels trekken zich niets aan van "menschelijke" grenzen. Dat werd duidelijk in de nacht van 17 op 18 oktober, toen talloze pimpelmezen, koolmezen en zwarte mezen vanuit het Oosten Nederland binnenstroonden. Langs de kust werd die ochtend bij meerdere telposten tienduizenden pimpelmezen gemeld; op Vlieland werden in één ochtend ruim 50.000 pimpelmezen geteld. Deze mezen trokken in de dagen hierop volgend het binnenland in. Ook in Bolsward bruiste het in de boomtoppen van de mezen. In het Julianapark is ook een zwarte mees gezien, de eerste voor Bolsward. Deze vogels zijn afkomstig uit Noordoost Europa; er zijn namelijk een hoop geringde individuen gevonden uit Estland, Rusland en de meeste uit Litouwen (het land waar ze overheen zijn gevlogen).

In die streken hebben de vogels een uitzonderlijk goed broedseizoen gehad, mogelijk dankzij een goed broedseizoen in 2024, gevolgd door een zeer gunstige winter met veel voedselbeschikbaarheid en wederom gunstige omstandigheden in 2025.

Vooruitblik

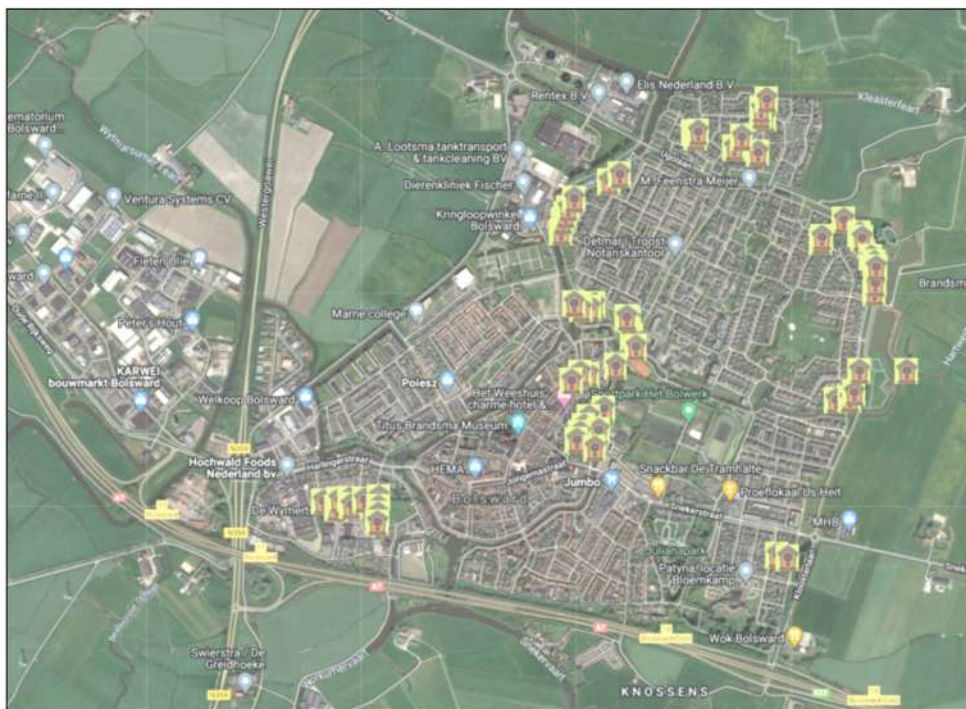
In de komende winter zullen, waar nodig, nestkasten worden verplaatst naar gunstiger plekken. Een nestkast kan men namelijk het beste in het najaar ophangen of verplaatsen. Koolmezen en pimpelmezen zitten nu in hun winterterritoria of zwerven rond, ze verkennen hun omgeving; daarbij kijken de mannetjes al om zich heen voor een potentiële nestplaats waar ze volgend jaar boven gaan zingen. Afgelopen seizoen hebben de mezen daar geen kans voor gehad. Het is dus te verwachten dat komend voorjaar de kasten een hogere bezetting zullen hebben.

Abe Bakker.

TE KOOP, nieuwe nestkasten

Deze kasten kunnen, indien gewenst, Spechtproof worden geleverd. De nestkasten zijn vanaf nu te bestellen bij Simme Witteveen voor 12,50 euro per stuk.

Verkoopadres is A. A. Hinzstraat 1 te Bolsward, tel.nr. 0515-574908.

Locaties nestkasten Vogelwacht Bolsward e.o.

Podologiepraktijk Wierda
Ervaren specialisten
voor uw voetklachten

- ✓ uitgebreid onderzoek
- ✓ deskundig advies
- ✓ geen wachtlijst
- ✓ specialisten in beweging

Meer dan alleen steunzolen

Uilenwerkgroep Bolsward

Beste Vogelvrienden,
 Na een daljaar in het jaar 2024, waren de resultaten voor het jaar 2025 veel beter. De voortekeningen in mei tijdens controles van Ransuil nesten lieten al zien dat het wel eens een goed Uilen jaar kon worden. Succesvolle nesten in Blauwhuis, Hieslum, Wolsum en Pingjum met een gemiddelde van 3,5 uitgevlogen jongen. Na een droge periode in juni en juli kwam de muizenactiviteit echt op gang en dit resulteerde totaal in 65 jonge Kerkuilen verdeelt in de regio Bolsward en Wommels eo. Uitschieter was een broedgeval in Itens met 2 legfels respectievelijk 6 en 8 jonge Uilen en bij Pingjum ook een groot legsel met 8 jongen nadat het eerste was mislukt. Succesvolle nestlocatie waren Tsjerkwerd, Parrega, Pingjum, Witmarsum, Hartwerd, Dedgum, Exmorra, Itens, Mantgum en Hidaard met een gemiddelde van 5,4 pullen voor wat betreft de Kerkuil. Bij Wons helaas dit jaar geen broedgeval van de Steenuil nadat eerder een dode Uil werd gevonden op een zolder van een schuur, wel verse braakballetjes gevonden daar. We hebben op dit adres een Uil uit de opvang uitgezet en hopen dat er nu weer een koppel aanwezig is. Mocht u elders Steenuilen aantreffen rondom Bolsward dan vernemen we dit graag op het mailadres k.akkerman58@gmail.com

Vogelgroet van de Uilenwerkgroep,
 Durk Bakker, Jan Jousma en Klaas Akkerman.

Nu ook aanhanger verhuur:
Pak een Bak

Met vriendelijke groet,

Car Cosmetics Piersma
 Rients Piersma

CAR
 COSMETICS
 PIERSMA

De Marne 126b 8701 MC Bolsward
 Tel. (0515)575068 - mobiel (06) 28 71 80 55 - carcosmeticspiersma@home.nl

Nieuwbouw Bolsward Oost

In het vorige jaarverslag hadden Wiebe en Wilko gehoopt om praktijkbeelden te kunnen delen over hoe het project uiteindelijk gestalte zou krijgen. Helaas is dat niet gelukt, ondanks de inzet van de betrokken boeren Brandsma, Galema, Duiven, en natuurlijk Westergo die verantwoordelijk is voor de planvorming en begeleiding. Daarom nemen we jullie in vogelvlucht mee door het afgelopen jaar.

In april 2025 vond een constructief overleg plaats tussen Vogelwacht Bolsward (Wiebe & Wilko), Westergo, Galema en Duiven. Daaruit bleek dat het indienen van offertes alleen niet voldoende was om het subsidiebudget vrij te maken. Er moest een concreet plan op papier komen. Onderwerpen die daarbij aan bod kwamen waren onder andere: het aanleggen van een extra plasdras, het verhogen van het waterpeil en het bewerken van het land. De offertes moesten worden aangevuld, en Westergo (J. van Stralen) stelde een compensatieplan op. Dit plan werd pas in juni 2025 goedgekeurd. Vervolgens ging de subsidieregeling begin september open, gecombineerd met het *Aanvalsplan Grutto*. De intentie was toen nog steeds om de werkzaamheden in 2025 uit te voeren. De omstandigheden waren gunstig: de grond was droog, waardoor zware machines het land op konden. Helaas zorgde trage besluitvorming bij de Provincie Fryslân en de vele goedkeuringslagen ervoor dat het definitieve akkoord pas in oktober kwam. Toen was het te laat: de landerijen waren inmiddels te nat geworden om te bewerken.

De nieuwe planning is om vanaf juli/augustus 2026 te starten met de werkzaamheden. Dit sluit goed aan bij de bouwactiviteiten in de omgeving. Begin 2026 legt Liander de nutsvoorzieningen aan, en volgens onze informatie, start de gemeente in het derde en vierde kwartaal van 2026 met de eerste bouwactiviteiten. Tegen die tijd verwachten we dat onze weidevogels hun nieuwe plek op gepaste afstand van het nieuwbouwplan hebben gevonden. Komend jaar maken we foto's en houden we jullie op de hoogte van de voortgang. Al met al was het een bewogen jaar waarin ons geduld flink op de proef werd gesteld. Maar we blijven positief!

Wiebe Palstra.
Wilko Palstra.

Foto's gemaakt vanuit het westen, zicht op de aanleg van de wijk en het informatiebord.

Tellingen en waarnemingen van Eelco Brandenburg

Dit jaar hebben we, als redactie, gekozen om een uit de overvloed aan waarnemingen en gegevens van Eelco Brandenburg te kiezen voor de groep watervogels en sterns. We hebben dit met behulp van Co Pilot, een AI tool, bewerkt tot een mooi leesbaar verslag. Zo kunnen we voor volgende jaren keuzes maken uit bijvoorbeeld: Steltlopers, roofvogels of zangvogels. Hierbij hebben we zoveel mogelijk de foto geplaatst die door Eelco zelf is geschoten.

Vaste rubrieken binnen dit artikel over de huiszwaluw en de oeverzwaluw vindt u aan het begin van dit verslag. We willen langs deze weg Eelco weer hartelijk danken voor zijn bijdrage aan deze gids.

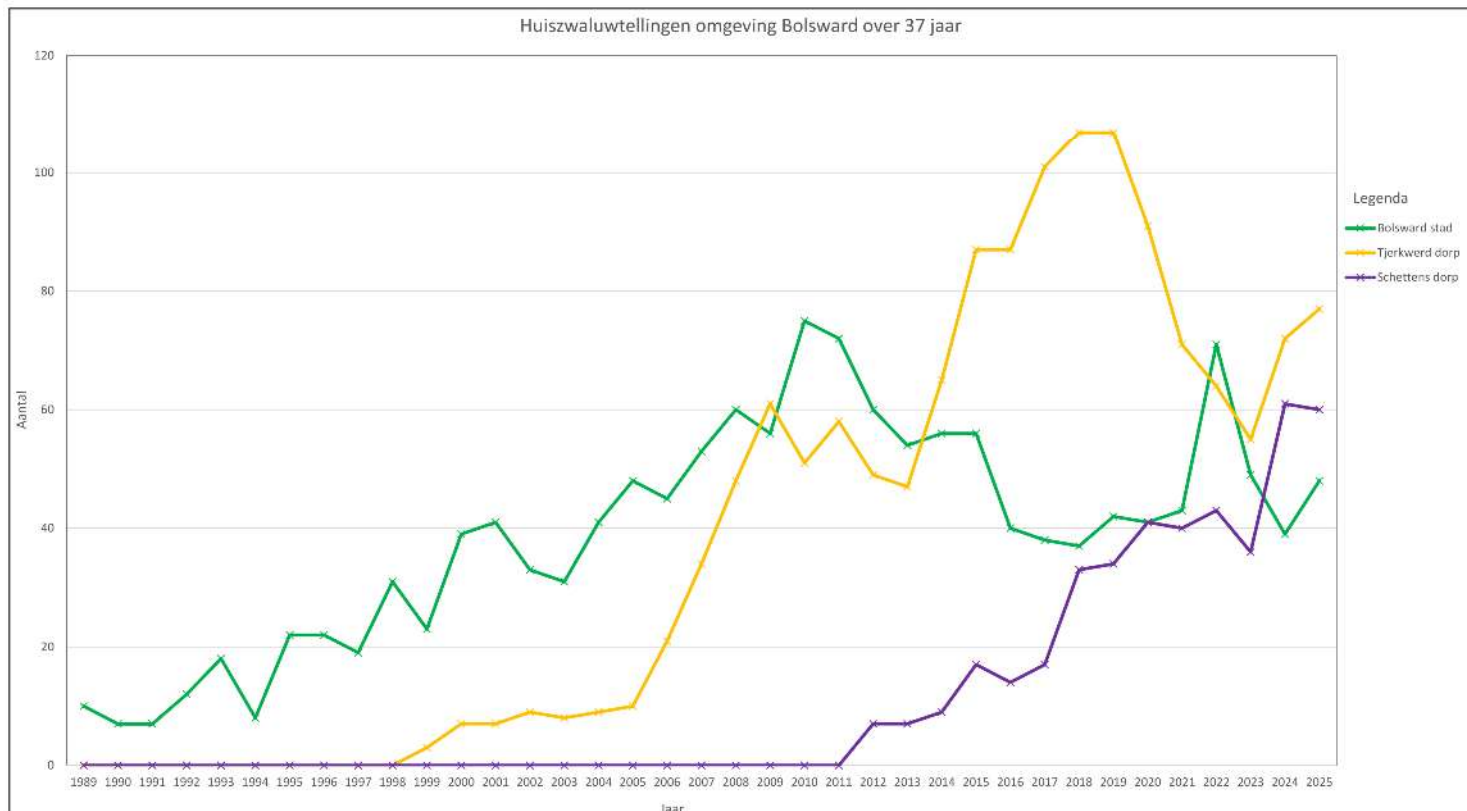
Verslag Huiszwaluwen- en Oeverzwaluweninventarisaties 2025

Inleiding

Sinds 1989 worden door mij jaarlijks de Huiszwaluwen in onder meer Gaast, Piaam, Parrega, Exmorra en Bolsward geteld. Dit betekent dat in 2025 voor de 37e keer een volledige

inventarisatie heeft plaatsgevonden. Het Heidenschap wordt sinds 2000 meegenomen. Daarnaast monitor ik al sinds 1990 de Blauwe Reigernesten bij Workum.

Dit verslag geeft een overzicht van de resultaten binnen het wachtgebied van Vogelwacht Bolsward e.o., aangevuld met gegevens van Oeverzwaluwen en andere relevante waarnemingen.

Wat lezen we uit deze grafiek?

De trend is vanaf 1989 t/m 2019 overwegend positief. Wat opvalt is dat in de jaren van corona (2020-2021)

Eelco Brandenburg niet adequaat kon tellen. Wat ook opvalt is dat vanaf 2005 t/m 2011 Bolsward en Tjerkwerd uitschieters zijn. Het laatste jaar zien

we Tjerkwerd en Bolsward stijgen terwijl Schettens iets daalt.

KOOP BIJ ONZE ADVERTEERDERS

Zij hebben mede mogelijk gemaakt dat wij dit jaarverslag uit konden geven.

Huiszwaluwen

Resultaten per dorp (Vogelwacht Bolsward e.o.)

- Bolsward: stijging van 39 naar 48 bewoonde nesten (terug op het niveau van 2023).
- Tjerkwerd: toename van 72 naar 77 nesten; vijf nestkaarten ingevuld.
- Schettens: lichte daling van 61 naar 60 nesten.

Totaal wachtgebied: 185 nesten — een duidelijk beter jaar dan 2024.

1.2 Regionaal totaal

In de gehele regio werden 555 bewoonde nesten geteld, tegenover 475 in 2024.

Dit betekent een toename van 80 nesten, oftewel +16,8%.

In Zurich werden aanvullend nog 24 nesten geïnventariseerd; deze zijn niet opgenomen in het regionale totaal van 555.

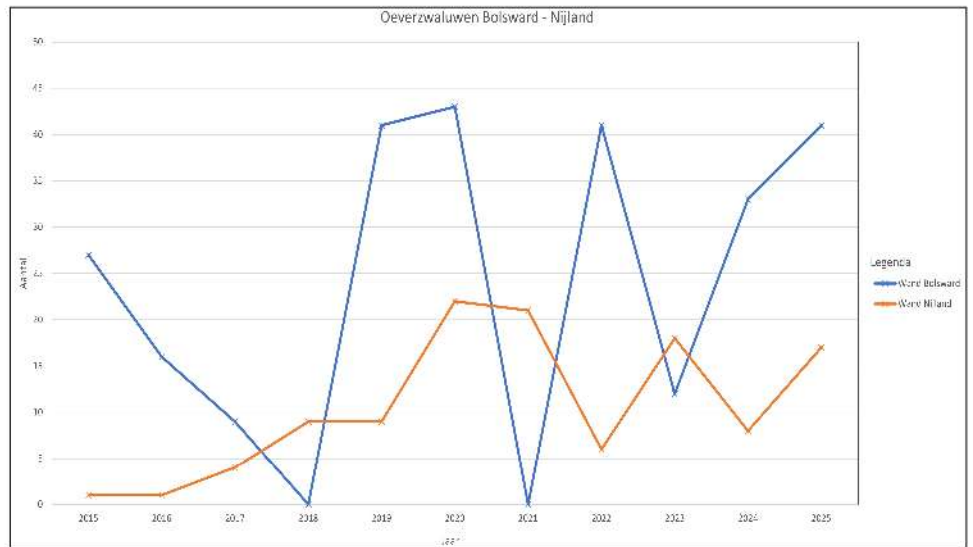
Oeverzwaluwen Bolsward

- Eerste waarneming: 8 april 2025, ca. 20 vogels — 16 dagen eerder dan in 2024.
- Circa 15 holten werden kort oriënterend bezocht.
- Op 18 april waren nog slechts 8 vogels aanwezig, zonder in- en uitvliegen.

Vanaf 14 mei tot begin augustus bracht ik 12 uur door bij de wand, verspreid over 15 bezoeken (monitoring sinds 2015).

Resultaten

- 41 bewoonde holten, tegenover 33 in 2024 — een mooie stijging.
- 12 nestkaarten ingevuld, waarvan 6 tweede broedsels.

Huiszwaluw op nest.

Boerenzwaluw op nest.

Oeverzwaluw bij ingang nest.

UW ALLROUND DIERENZAAK

VOOR AL UW DIERENBENODIGDHEDEN EN HENGELSPORT

DISCUS f b

DIERENSPECIAALZAAK EN HENGELSPORT A.P. VAN DER FEER

DIJKSTRAAT 13-15 / 8701 KB BOLSWARD T 0515 - 58 12 52 E DIERENWINKEL@APVDFEER.NL
W DISCUSVANDERFEER.NL | GRATIS PARKEREN OP EIGEN TERREIN ACHTER DE WINKEL.

GOED ZIEN & ER GOED UITZIEN!

YKEMA OPTIEK
OPTICIEN CONTACTLENSPECIALIST

Marktplein 4, 8701 KG Bolsward | T 0515 57 76 01
info@ykema-optiek.nl | www.ykema-optiek.nl

- Geschat totaal aantal tweede legfels: ongeveer 15.
- Op 6 augustus was nog een nest actief, met ouders die jongen voerden.

Oeverzwaluwen Nijland

- Monitoring sinds 2009.
- 17 nesten, tegenover 8 in 2024 — een prachtig resultaat.
- 9 bezoeken (410 minuten) en vier nestkaarten.

Oeverzwaluwen Stavoren

Op 19 juni werden onverwacht ca. 25 broedgevallen ontdekt in de kademuren. De vogels gebruikten holten, gaten en spleten in basaltblokken, deels overgroeid met vegetatie — een opvallend afwijkende biotoop vergeleken met de betonnen wanden in Bolsward en Nijland of zanddepots elders.

Overige locaties

- KWS-depot Kop Afsluitdijk: 11 nesten in een zandhoop.
- Voor bescherming is direct contact geweest met FUMO en met medewerkers van KWS.

Overige nestkaarten en soorten

In totaal zijn in 2025 71 nestkaarten voor Sovon ingevuld, verspreid over 15 verschillende soorten.

Hieronder onder meer:

- Koolmees
- Pimpelmees
- Bonte Vliegenvanger

2025 markeert bovendien 100 jaar Nestkastonderzoek, een bijzonder jubileumjaar.

Conclusie

Het jaar 2025 was zowel voor de Huiszwaluw als de Oeverzwaluw een duidelijk positief jaar. De Huiszwaluw liet regionaal een sterke groei zien (+16,8%), terwijl ook de Oeverzwaluw op meerdere locaties hogere aantallen bewoonde holten liet zien. Nieuwe broedlocaties, zoals de kademuren in Stavoren, onderstrepen de flexibiliteit van de soort en het belang van voortdurende monitoring.

De inzet van vele uren veldwerk, gecombineerd met nauwkeurige registratie via nestkaarten, levert opnieuw waardevolle gegevens op voor bescherming en onderzoek.

Eelco Brandenburg.

deWolkGlas

De Wolk Glas B.V.
De Wymerts 2E, 8701 WT Bolsward
www.dewolkglas.nl
www.jaloezieglas.nl

**De Wolk Glas
voor al uw glaswerk!**

**De Wolk Glas:
sinds 1996 producent van
isolatieglas & jaloezieglas**

De Wolk Glas is geen tussenhandel, maar produceert zelf isolatieglas & jaloezieglas in eigen fabriek met de modernste machines en onder de hoogste kwaliteitseisen.

Of u nu een klein stukje enkelglas nodig heeft of uw complete woning wilt beglazen u bent bij ons altijd van harte welkom, ook voor advies of bezichtiging van onze showroom kunt u bij ons altijd vrijblijvend terecht.

- ✓ Isolatieglas HR++
- ✓ Spiegels
- ✓ Gelaagd veiligheidsglas
- ✓ Zonwerend glas
- ✓ Hardglazen deuren
- ✓ Brandwerend glas
- ✓ Glas in Lood
- ✓ Enkel glas
- ✓ Monumenten glas
- ✓ Voorzetramen
- ✓ Plexi glas
- ✓ Figuurglas
- ✓ Draadglas
- ✓ Geluidswerend glas
- ✓ Isolatieglas met roeden
- ✓ Beglazingsmaterialen

**Bekijk nu het productieproces op onze website
dewolkglas.nl**

**Glasvervanging
van alle soorten glas!**

Onze eigen professionele glas schade-/herstelservice staat garant voor een snelle service maar ook met de hoogste kwaliteit. Wij kunnen isolatieglas binnen 24 uur produceren dus u zit nooit lang met glasschade.

- ✓ Eigen fabriek
- ✓ Ontwerp en montage
- ✓ Hoogste kwaliteit
- ✓ Snelle service
- ✓ Totaalleverancier

deWolkGlas
De Wolk Glas B.V.
De Wymerts 2E, 8701 WT Bolsward
www.dewolkglas.nl

Glasvervanging!
0515-576796
info@dewolkglas.nl

Watervogels 2024–2025 – Verslag van Waarnemingen en Bijzonderheden

Dit verslag geeft een overzicht van opvallende waarnemingen van watervogels in 2024 en 2025, met speciale aandacht voor trends, ringterugmeldingen en bijzondere dwaalgasten in Friesland, Flevoland, Groningen en op Texel.

Wilde Zwaan (*Cygnus cygnus*)

De Wilde Zwaan blijft een indrukwekkende wintergast in Nederland. De soort is herkenbaar aan de grote gele snavelvlak die tot aan de neusgaten reikt en is qua formaat vergelijkbaar met de Knobbelzwaan (spanwijdte 205–275 cm). De broedgebieden liggen in Finland, Noord-Rusland en IJsland; in Scandinavië neemt de soort licht toe.

In Nederland overwinteren jaarlijks enkele duizenden vogels, al daalden de aantallen van 3000–4000 (2016–2021) naar circa 2200 in 2022/2023. Ze foerageren op eiwitrijk grasland, waterplanten zoals fonteinkruiden en akkerresten van graan en bieten. In 2024 werden ongeveer vijf broedgevallen vastgesteld.

Waarnemingen

- Diependal (Oranje, Drenthe) – enkele jaren geleden twee halsbanden afgelezen.
- Hym, 1 december 2024 – 60 ex., waaronder 8 juvenielen. Een gezenderd paartje bleek op 8 juli 2022 geringd in Kalfatjarnir, IJsland (2830 km).
- Hym, nov.–dec. 2025 – hetzelfde paartje opnieuw aanwezig.
- Zurich, 3 februari – een overwinterend paartje tussen Knobbelzwanen.
- Natuurpark Lelystad, 7 februari – een bekend broedpaartje.

Eidereend (*Somateria mollissima*)

De Eidereend gaat al jaren sterk achteruit. In de jaren '90 overwinterden nog 150.000 vogels in Nederland; tegenwoordig zijn dat er

rond de 55.000. In januari 2022 werden 54.000 exemplaren geteld, waarvan 98% in de Waddenzee.

De achteruitgang hangt samen met overbevissing van kokkels en mossels: het aantal broedparen daalde van 10.000 naar circa 3000. Door beschermende maatregelen herstellen de schelpdierbestanden langzaam. De populatie kent een scheve geslachtsverhouding: ongeveer twee keer zoveel mannetjes als vrouwtjes. Eidereenden overwinteren doorgaans in hun broedgebieden. Ze kunnen snelheden bereiken van 110 km/uur en hun baltsgeluiden zijn vooral op Texel in april goed te horen.

Waarneming

- Texel, IJzeren Kaap, 23 januari – circa 200 ex.

Brileidereend (*Somateria fischeri*)

Een spectaculaire dwaalgast: op 23 januari 2025 werd bij de Oostkaap (Texel) een adult mannetje gezien. Deze soort broedt in Alaska en Noordoost-Siberië en is in Europa slechts tweemaal eerder vastgesteld (Spitsbergen en Noord-Noorwegen). De vogel had een oranje snavel, mosgroene vlakken en de kenmerkende zwarte "bril".

Uit satellietonderzoek blijkt dat de soort in de Beringzee rond het pakijns verblijft; de wereldpopulatie wordt geschat op circa 130.000 vogels. De waarneming vergde geduld: na ruim twee uur wachten verscheen de vogel dichterbij. Tijdens hetzelfde bezoek werden tien Sovon Live Atlas-tellingen uitgevoerd.

Ter vergelijking: op 14 april 1990 werd bij de Noorderpier Harlingen een

Koningseidereend waargenomen.

Dwergaalscholver

Op 7 februari werd na bijna twee uur zoeken een Dwergaalscholver gevonden in het Natuurpark Lelystad. Deze zeldzame soort komt uit Zuidoost-Europa (Hongarije, Albanië, Bulgarije, Oostenrijk, Spanje) en rond de Egeïsche Zee. Met 45–55 cm is hij ongeveer half zo groot als de gewone Aalscholver en driemaal zo licht. De bruine kop en nek maken hem goed herkenbaar.

Kleine Zwaan

Op 3 januari 2025 werden op Texel 42

ex. gezien; op 15 februari nog 7 ex. bij It Soal (Workum). De soort is de laatste decennia sterk afgenomen: in 2022/2023 werden nog maar 3400 vogels geteld. Het aandeel jongen was in december 2021 slechts 5,8%. Een deel van de populatie wijkt uit naar Sleswijk-Holstein vanwege hogere temperaturen.

De grootste slaapplek in Nederland lag in januari 2022 bij Lemsterhoek (270 ex.).

Ringwaarneming

- Workumerwaard, 22 december 2018 – mannetje geringd op 16 augustus 2018 in Nenetskya, Rusland.

Flamingo

Op 2 januari 2025 keerden de eerste vier Flamingo's al terug naar Zwillbrock (Duitsland) – uitzonderlijk vroeg. In april werden daar 83 ex. geteld. Door predatie van de Vos mislukte echter het volledige broedseizoen: vier kuikens en zelfs een volwassen vogel (ZV80, geringd in 2015) werden gedood.

Daarom trokken de vogels vroeg weg:

- 3 juli – 42 ex. bij Nijemirdum
- 6 juli – 16 ex. bij Workum
- In Zuid-Holland begin juli al 62 ex.

Lepelaar

Steeds meer Lepelaars overwinteren in Nederland.

- Zurich, 11 december 2024 – 2 ex.
- Texel, 3 januari 2025 – 3 ex. (op 23 januari zelfs 5)
- Tussen Zurich en Harlingen, 13 januari – 6 ex.
- Nederweert, eind juli – 55 ex.
- Piaam, 22 augustus – 122 ex., waaronder een jong van Griend (geringd juni 2025)

Roodhalsgans

Op 10 april 2025 werden twee paren gezien in de *Workumer Buitenwaard* tijdens zangvogelinventarisaties. Later bleken er ook territoria van Dwergstern en Smient aanwezig – bijzonder voor dit gebied.

Reuzenster

- 11 augustus – 75 ex. bij It Soal
 - 22 augustus – 83 ex. op de slaapplek tegenover Gaast
- Na afloop werden Tapuiten gezien die in de schemer op nachtvinders

Aalscholver

De soort laat sinds 2011 een negatieve trend zien; in 2024 was de landelijke afname 8%.

- Februari 2025 – 0 ex. op de slaapplaats bij Schettens
- 14 oktober – 24 ex.
- 29 november – 49 ex.

Krooneend

In 2025 werden circa 53 territoria vastgesteld langs de IJsselmeerkust tussen Breezanddijk en Lemmer.

Op 2 september werden 167 ex. geteld langs de Afsluitdijk, vooral in eclipskleed.

Kleine Rietgans

Op 1 februari 2025 bij Abbegaas-terketting werden drie gezenderde of geringde vogels afgelezen, afkomstig uit:

- Spitsbergen (Isdammen) – 2810 km
- Skogn, Noorwegen – 1800 km
- Skogn Levanger – 1740 km

Bij Westhem werden diezelfde middag nog twee Noorse vogels afgelezen.

Op 2 november 2025 werden bij Laard en Zaard 680 ex. geteld, waaronder een vrouw geringd in Ekne (Noorwegen), 1227 km.

Brandgans

Een groot aantal ringaflezings leverde herkomstgegevens op uit:

- Terschelling
- Brabant (Maren-Kessel)
- Kolguev (Rusland)
- Schagen (NH)
- Eemdijk
- Helsinki (Finland)

Opvallend is de regelmatige terugkeer van individuen, zoals YYND, een vrouwtje dat al zeven keer bij Gaast werd gezien.

Grauwe Gans

Ringterugmeldingen tonen een grote mobiliteit:

- Terschelling → Texel → Duitsland → Noorwegen
- Hortavaer Leka (Noorwegen) → Exmorra

- Ameland → Westhoek/Koehool
- Terschelling → Skrok (Wommels)

Kolgans

Op 1 februari 2025 werd bij Oudega-W. een vrouwtje gezien dat in 2010 bij Nijkerk was geringd en later opdook in Duitsland en Polen.

Een mannetje dat in 2018 bij Eemnes werd geringd, werd in 2023 teruggevonden in Harju, Estland (2192 km).

Rotgans

Op 4 maart 2025 werd bij de Houwdijk (Afsluitdijk, Cornwerd) een vogel afgelezen die op 14 mei 2019 op Terschelling was geringd. De groep

bestond uit circa 210 ex. en was afkomstig uit West-Taymir (Rusland).

Slotopmerking

Het jaar 2024–2025 leverde een indrukwekkende reeks waarnemingen op, variërend van zeldzame dwaalgasten tot grote aantallen overwinteraars en een schat aan ringgegevens. De gegevens onderstrepen het belang van nauwkeurige veldwaarneming en laten zien hoe dynamisch de watervogelpopulaties in Nederland en daarbuiten zijn.

Eelco Brandenburg.

AUTOBEDRIJF DE VRIES

ONDERHOUD

VERKOOP

AIRCO

APK

Eemswouderlaan 4-A | Tjerkwerd
T 0515 577 221 | info@autobedrijfdevries.nl
www.autobedrijfdevries.nl

Van de nazorgcoördinator, nazorgcijfers Bolsward 2025

Wanneer we het *Weidevogels in Fryslân – Jaarbericht 2025* van de BFVW openslaan, zien we dat de resultaten dit jaar sterk per gebied verschillen. De BFVW wijdt dit vooral aan twee factoren: de hoge predatiedruk in sommige gebieden en een uitzonderlijk droge start van het voorjaar.

De algemene conclusie voor Fryslân: het broedsucces van de Grutto was in 2025 matig. Dit betekent dat er waarschijnlijk te weinig gruttokuikens groot zijn geworden om de populatie stabiel te houden.

Registraties binnen onze wacht

Vergelijken we de cijfers van onze eigen wacht met die van vorig jaar dan valt het volgende op:

- Van de Kievit zijn meer nesten geregistreerd dan in 2024 (249 tegenover 220).
- Van de andere drie hoofdsoorten liggen de aantallen juist duidelijk lager.
- In totaal zijn er in 2025 543 nesten geregistreerd, tegenover 622 in 2024.

Het aantal broedparen ligt dit jaar voor de meeste soorten juist iets hoger dan vorig jaar. Alleen bij de Tureluur zien we een daling: 13 broedparen minder dan in 2024.

In totaal zijn er 211 broedparen genoteerd (tegenover 204 in 2024). Broedparen worden meestal geregistreerd wanneer een nest niet

gevonden wordt of wanneer een gebied niet betreden mag worden.

Onbekende neststatus

Een opvallend onderdeel is het aantal nesten waarvan de status onbekend is. Bij deze nesten weten we dus niet of ze zijn uitgekomen of verloren zijn gegaan. Nazorgers kunnen deze status eenvoudig bijwerken via de registratie-app van de BFVW.

Alarmtellingen

Uit de drie alarmtelrondes blijkt dat het aantal alarmerende broedparen in de loop van het seizoen duidelijk afneemt. Dit betekent dat steeds minder vogels alarmgedrag vertonen, wat doorgaans wijst op mislukte nesten of verdwenen kuikens. De sterke daling in alarm maakt daarom duidelijk dat het broedresultaat dit jaar niet goed is geweest.

De laatste alarmtelronde laat zien dat het aantal alarmerende broedparen in 2025 voor drie van de vier soorten lager ligt dan in 2024.

De Grutto vormt hierop de uitzondering:

- 2024: 18 broedparen
- 2025: 33 broedparen (+15)

In totaal zijn er in alarmtelronde 3 van 2025 95 broedparen geregistreerd tegenover 105 in 2024.

Al met al dus een lichte daling, al zorgt de sterke stijging bij de Grutto ervoor dat het totaalbeeld nog enigszins wordt gecompenseerd.

Tristan Osinga.

Vogelwacht VW. Bolsward										
Rapportage hoofdsoorten 2025										
Totalen hoofdsoorten										
Soort		Totalen			Nest status			Alarm-tellingen		
		Nesten	Broedparen	Totaal	Uitgekomen	Verliezen	Onbekend	alarm1	alarm2	alarm3
Kievit		249	68	317	59	57	133	29	48	20
Grutto		170	83	253	15	17	138	137	122	33
Scholekster		64	28	92	3	1	60	8	19	11
Tureluur		60	32	92	1	1	58	74	75	31

Nazorgcijfers Bolsward 2013-2025

Op deze pagina weer de bekende tabel en grafiek van de hoofdsoorten. Te zien is dat alle soorten iets stijgen, waarvan de scholekster de grootste stijging laat zien. De tureluur daalt echter iets.

Rutger de Lange en Philip de Vries.

Typisch nest van de Scholekster.

Grutto in plasdras landschap, H. Rienstra.

Totalen hoofdsoorten 2013-2025 (broedparen).				
Jaar	Kievit	Grutto	Scholekster	Tureluur
2013	293	302	155	94
2014	257	254	128	72
2015	257	234	90	66
2016	227	243	100	67
2017	229	258	106	95
2018	281	209	92	60
2019	180	186	100	75
2020	189	143	78	33
2021	201	263	95	75
2022	209	159	82	35
2023	76	142	39	92
2024	65	78	16	45
2025	68	83	28	32

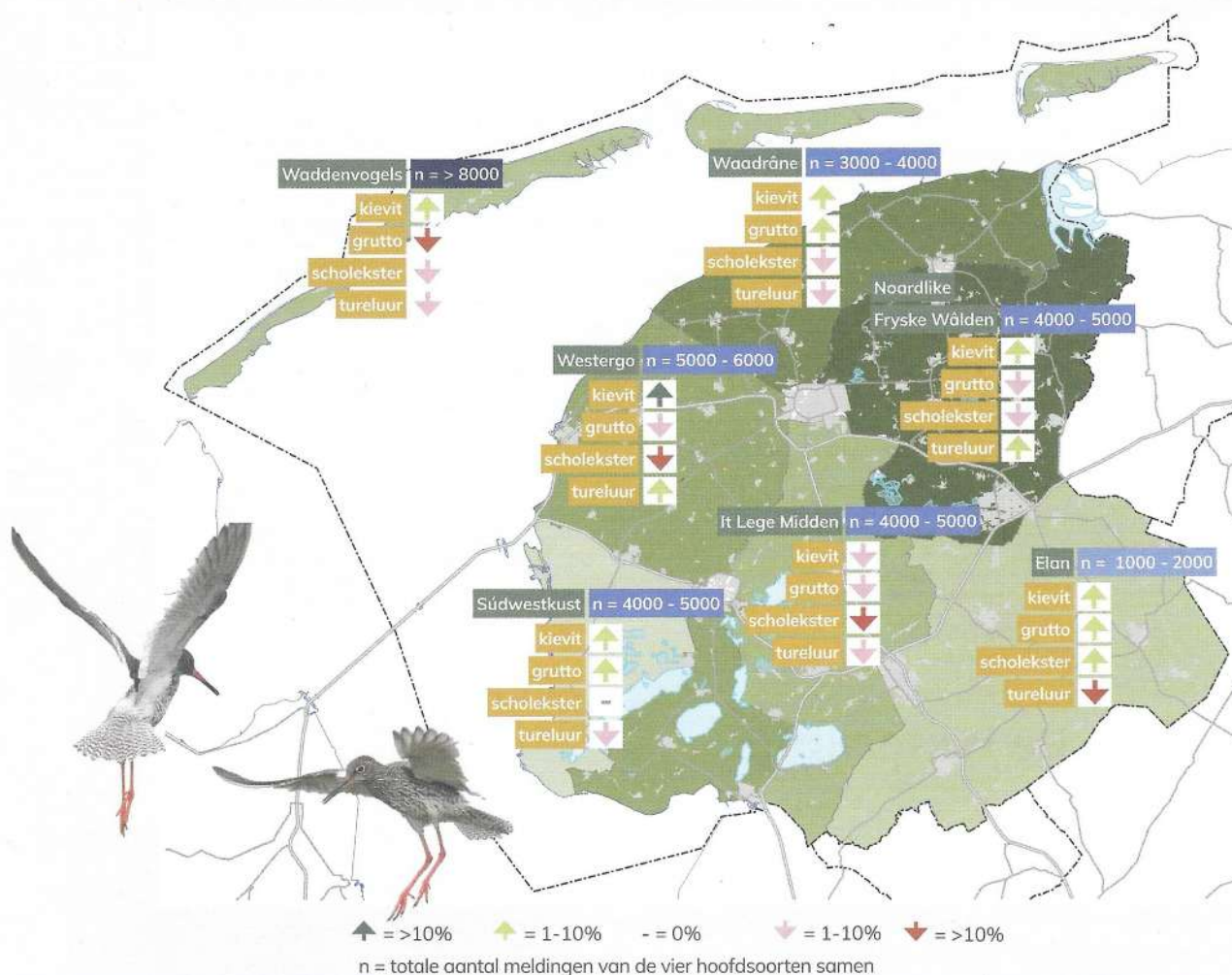

de cijfers

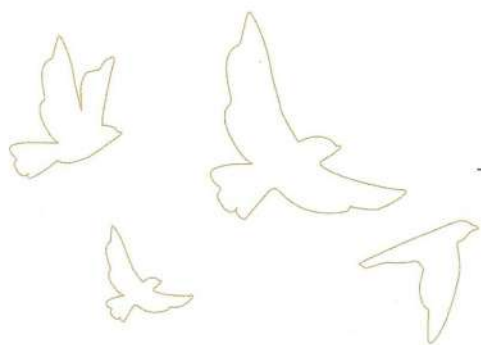
- IN DE REGIO'S -

FIGUUR 2: VERGELIJKING VAN MELDINGEN 2025 TEN OPZICHTE VAN 2024 PER REGIO (ALLEEN IN BEIDE JAREN GETELDE OPPERVLAKTES)

Deze figuur geeft een procentuele vergelijking per regio weer van de verandering in aantallen meldingen, in gebieden (zowel agrarische - als natuurgebieden) die zowel in 2024 als in 2025 zijn geteld. De n geeft het totaal aantal meldingen van de vier hoofdsorten samen in 2025 in die regio weer. Ieder jaar gaat het hier om andere gebieden, omdat niet overal ieder jaar dezelfde percelen worden geteld. Een vergelijking met kaartjes uit eerdere jaarberichten kan daarom niet worden gemaakt. (bronnen: BFVW en Sovon)

de cijfers

- PROVINCIE FRYSLÂN -

FIGUUR 1: GETELDE AANTALLEN 2025

De totale aantallen van getelde nesten en broedparen.
Het gaat hierbij niet om aantallen vogels of populatiegrootte.

(bron ANLb en Overig: BFWW, bronnen TBO's; Sovon en BFWW)

Kievit

Totaal	18221
ANLb	8418
Waarvan bij It Fryske Gea	125
Waarvan bij Natuurmonumenten	9
Waarvan bij Staatsbosbeheer	8
Overig*	7265
TBO's	2538
It Fryske Gea	736
Natuurmonumenten	492
Staatsbosbeheer	1310

Grutto

Totaal	8415
ANLb	5248
Waarvan bij It Fryske Gea	104
Waarvan bij Natuurmonumenten	25
Waarvan bij Staatsbosbeheer	15
Overig*	1112
TBO's	2055
It Fryske Gea	476
Natuurmonumenten	623
Staatsbosbeheer	956

Scholekster

Totaal	9574
ANLb	4874
Waarvan bij It Fryske Gea	44
Waarvan bij Natuurmonumenten	6
Waarvan bij Staatsbosbeheer	2
Overig*	3548
TBO's	1152
It Fryske Gea	567
Natuurmonumenten	274
Staatsbosbeheer	311

Tureluur

Totaal	6368
ANLb	3616
Waarvan bij It Fryske Gea	61
Waarvan bij Natuurmonumenten	3
Waarvan bij Staatsbosbeheer	13
Overig*	1005
TBO's	1747
It Fryske Gea	657
Natuurmonumenten	357
Staatsbosbeheer	733

* o.a. gangbaar boerenland en particulier natuurbeheer

Getelde hectares per categorie (circa)

Bij de TBO's is voor de hectares uitgegaan van getelde terreinen met een geschikte leefomgeving voor minimaal één van de vier hoofdsoorten. De getelde vogels uit de andere terreinen van de TBO's zijn wel meegenomen in de aantallen vogels hierboven.

Totaal	141790
ANLb	23500
overig*	107000
TBO's	11290
It Fryske Gea	5000
Natuurmonumenten	790
Staatsbosbeheer	5500

